

RAPPORT

EU:S DIGITALA DECENNIUM

– så påverkar det dig

SVERIGES
KONSUMENTER

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND	5
SÅ LAGSTIFTAR EU	6
EU-kommissionen	6
Ministerrådet och parlamentet	6
EU-kommissionens politik	7
Från förslag till färdig lagstiftning	7
Så utvärderar kommissionen lagstiftningen	8
DATASKYDDSFÖRORDNINGEN (GDPR)	9
Därför lagstifta	10
Det här innebär GDPR och så påverkas du som konsument	10
Hur blev det då?	12
Vad händer framåt?	12
FÖRORDNINGEN OM DIGITALA MARKNADER (DMA)	13
Därför lagstifta	14
Det här innebär DMA och så påverkas du som konsument	15
Hur blev det då?	16
Vad händer framåt?	17
FÖRORDNINGEN OM DIGITALA TJÄNSTER (DSA)	18
Därför lagstifta	18
Det här innebär DSA och så påverkas du som konsument	18
Hur blev det då?	20
Vad händer framåt?	21
AI-FÖRORDNINGEN (AI ACT)	22
Därför lagstifta	22
Det här innebär AI-förordningen och så påverkas konsumenterna	23
Vad händer framåt?	25
PÅ HORISONTEN	26
Digital Fairness Fitness Check	26
Rättsakten om digital rättvisa, DFA	26
Omnibusar	27
AVSLUTANDE REFLEKTIONER	29
SLUTNOTER	31

Rapportförfattare: Leandra Gashi

Denna rapport är framtagen tack vare ekonomiskt stöd från Internetstiftelsen.

Omslag: Shutterstock
© Sveriges Konsumenter 2026

Förord

Det ligger i sakens natur att lagstiftningen ligger steget efter innovationer samt förändringar i konsumentbeteenden och på marknaden. Men sällan har det varit så tydligt som när det gäller digitaliseringen. På bara några decennier har några få aktörer tagit kontrollen över hur vi umgås, handlar och organiserar såväl företag som myndigheter. Just nu går utvecklingen på AI-området dessutom snabbare än någon kunnat förutse.

2021 inleddes det som kallas EU:s digitala decennium. Då hade GDPR, börjat gälla. Sedan dess har ytterligare tre stora lagstiftningspaket lanserats: DMA, DSA och AI-förordningen. Nu är ett femte på gång: DFA.

Men vad betyder alla de här förkortningarna och hur påverkar lagstiftningen oss som är konsumenter? Det ska vi försöka reda ut i den här rapporten.

Man pratar ibland om Bryssel-effekten. Alltså att det EU reglerar på den inre marknaden får spridningseffekter även långt utanför EU. När det gäller regleringar av den digitala marknaden har EU tagit på sig ledartröjan, vilket upplevts som hotfullt i inte minst USA då många av tech-jättarna är amerikanska bolag.

Men debatten går het även inom EU. När den här rapporten skrivs har ännu inte hela AI-förordningen implementerats. Ändå har det under våren förts intensiva förhandlingar om förändringar i regelverket. Här finns alltså motstridiga rörelser även inom unionen.

Så hur kommer EU:s digitala decennium att påverka oss konsumenter? Det tråkiga svaret är att det är för tidigt att ge något klart svar på det. Det är en dragkamp mellan konsumentskydd och företags friheter. De digitala lagstiftningarna utvecklades i en tid då EU-kommissionen tog stor hänsyn till konsumenterna. Nu ska de implementeras och omförhandlas i en tid då fokus snarare riktas mot företagets bästa. Så dragkampen fortsätter. Men på ojämlika villkor. Konsumentrörelsen har jämfört med näringslivet väldigt små resurser för att bedriva lobbyarbete.

Tack till Internetstiftelsen som har finansierat denna rapport.

*Johanna Hållén generalsekreterare
Stockholm, juni 2026*

EU:s digitala decennium*

2018

GDPR förklarar hur personuppgifter får användas av företag och vilka rättigheter du har som privatperson för att kontrollera eller ta bort data om dig.

Läs mer på sid 9

2024

DSA ska göra onlineplattformarna säkrare för oss konsumenter och bland annat stoppa olagligt innehåll.

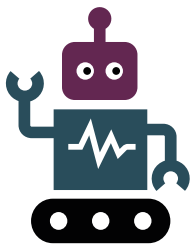
Läs mer på sid 18

DMA ska säkra en rättvis konkurrens mellan företag på den digitala marknaden. Det ökar samtidigt konsumenters valfrihet.

Läs mer på sid 13

2025

AI ACT ska säkerställa att AI-system respekterar de mänskliga rättigheterna och används på ett etiskt och ansvarsfullt sätt.

Läs mer på sid 22

2026?

DFA är ett nytt lagförslag som ska stärka konsumentskyddet i den digitala miljön och motverka beroendeframkallande design bland annat.

Läs mer på sid 26

*Årtalen anger när implementeringen av olika lagstiftningarna inleddes.

BAKGRUND

De senaste 15 åren har konsumentmarknaderna genomgått stora förändringar, inte minst då alltmer konsumtion flyttat ut på nätet. Konsumenter kan handla på en global varumarknad och digitala tjänster erbjuds till synes gratis i utbyte mot vår uppmärksamhet och persondata.

För att hänga med och skydda oss konsumenter har EU under de senaste åren drivit igenom flera stora lagstiftningsinitiativ. Det har handlat om att råda bot på nya konsumentproblem, täppa till luckor i befintliga lagar och ibland om att vara först med att reglera nya teknologier. Som en del av EU:s övergripande digitala strategi presenterade EU-kommissionen 2021 ett policyprogram för hur Europa ska bli starkare digitalt fram till 2030, EU:s digitala decennium 2030 (Digital decade 2030). Programmet sätter upp mål för den digitala omställningen och kompletteras av lagar som DSA, DMA och AI-förordningen. Tillsammans utgör dessa centrala delar av EU:s nya ramverk för den digitala ekonomin med syfte att skapa en säkrare digital miljö, rättvisare konkurrens och ansvarsfull utveckling av ny teknik.²

Inom den europeiska konsumentrörelsen vill vi se ett starkt konsumentskydd och en starkare konkurrens, medan näringslivet ofta invänder mot en ökande regelbörda som de menar hämmar innovation och konkurrens.

Precis som för vilken regering som helst går mycket av EU-kommissionens arbete ut på att hitta en väg framåt som bejakar en lång rad samhällsintressen. I arbetet med konsumentfrågor är det EU:s inre marknad som ska främjas, men däri döljer sig också komplexa frågor om demokrati, konkurrens, hälsa, produktsäkerhet och personlig integritet.

Medierna gör sitt bästa för att förmedla de olika perspektiven och förklara händelseutvecklingen på EU-nivå. Men trots att lagarna som klubbas i Bryssel gäller även oss svenska konsumenter och ofta är helt avgörande för hur den svenska regeringen sedan kan lagstifta, är den allmänna debatten – med några få undantag – näst intill obefintlig. Det är ett välkänt problem i hela Europa och brukar beskrivas som att EU har ett demokratiunderskott.

Så, vad håller EU på med egentligen?

Den här rapporten från Sveriges Konsumenter spårar arbetet med ett antal EU-lagar på det digitala konsumentskyddsområdet, från problembild till föreslagen lösning och vidare till vilka konsekvenser lagarna har fått för svenska konsumenter och kan komma att få i framtiden. Syftet är att ge en fördjupad bild av EU:s digitala konsumentpolitik och att sätta den i ett något längre tidsperspektiv.

Rapporten bygger främst på de formella bedömningar och analyser som EU-kommissionen publicerar i samband med sitt lagstiftningsarbete, men här presenteras informationen mer lättillgängligt och överskådligt. EU-texterna kompletteras med hänvisningar till större nyhetshändelser som kan kopplas till lagarna.

Rapportens målgrupp är i första hand journalister, lärare, politiker och de som arbetar med digitala policyfrågor. Den breda allmänheten nås genom faktablad, kortare artiklar och inlägg i sociala medier.

SÅ LAGSTIFTAR EU

EU-kommissionen

EU-kommissionen i Bryssel kallas ofta för EU:s motor. Det är den enda EU-institution (med få undantag) som kan föreslå nya lagar, som sedan läggs fram för parlamentet och ministerrådet. Förutom att föreslå ny lagstiftning är kommissionens främsta uppgifter att förvalta EU:s budget och kontrollera att medlemsländerna följer EU-rätten.

Kommissionen leds av en ordförande som tillsätter 27 kommissionärer, en från varje EU-land. Kommissionärerna företräder inte sina egna intressen utan ska se till hela EU:s bästa. Kommissionskollegiet består av kommissionens ordförande, fem verkställande vice ordförande, en utrikesrepresentant/vice ordförande och 20 kommissionärer som alla har ett eget ansvarsområde.

Det löpande arbetet i kommissionen sköts genom 20 generaldirektorat. Det är kommissionens förvaltningsavdelningar och kan liknas vid den svenska regeringens departement. DG JUST, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor, ansvarar för bland annat konsumentfrågor. Generaldirektoraten består av jurister, ekonomer och andra experter.³

Ministerrådet och parlamentet

Ministerrådet, eller rådet som det också kallas, och Europaparlamentet är EU:s två huvudlagstiftare, som gemensamt förhandlar och beslutar om nya lagar och budget baserat på förslag från kommissionen. Europaparlamentet företräder medborgarna och väljs direkt genom EU-val, medan ministerrådet företräder medlemsländernas regeringar.

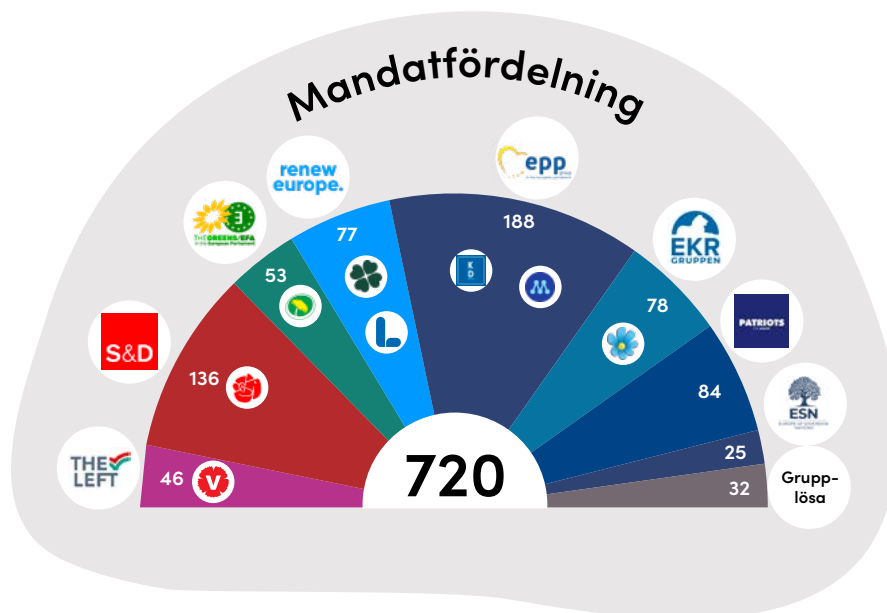
Ministerrådet har inga fasta ledamöter, utan består av EU-ländernas stats- och regeringschefer. De nationella ministrarna samlas i olika konstellationer beroende på sakfråga. Jordbruksministrarna samlas om jordbrukspolitik ska diskuteras och om arbetsmarknadspolitik ska diskuteras samlas arbetsmarknadsministrarna och så vidare.

Rådet bestämmer den övergripande inriktningen på EU:s politik men har ingen lagstiftande funktion. Ministerrådet kallar till möte minst fyra gånger om året, men i praktiken hålls alltid fler möten. På mötena brukar ministrarna ändra och anta lagar samt samordna politiken. Ministrarna har också möjlighet att fatta bindande beslut för sina regeringar. Ordförandeskapet roterar mellan EU:s medlemsländer var sjätte månad.

Rådet stöds av de ständiga representanternas kommitté, Coreper. Kommittén består av representanter för medlemsstaternas regeringar och delas upp i två konstellationer, Coreper I och Coreper II. Konsumentfrågorna behandlas av Coreper I. Här förhandlar svenska tjänstemän med tjänstemän från andra medlemsstater innan de tas upp i ministerrådet. Coreper har i sin tur ett stort antal arbetsgrupper under sig som förbereder frågor innan de diskuteras i Coreper.

TIPS!

Vill du nå Coreper? Följ den här [länken till Sveriges ständiga representation i Bryssel](#) (alltså Coreper). Där finns bland annat kontaktuppgifter till de tjänstemän som arbetar med de olika politikområdena.⁴

Europaparlamentet fungerar som EU:s direktvalda lagstiftande församling, som tillsammans med ministerrådet stiftar lagar, beslutar om budgeten och övervakar andra EU-institutioner. Ledamöterna röstas fram genom EU-val som hålls var femte år. Ledamöternas uppdrag är att företräda folkets intressen när Europaparlamentet beslutar om nya lagar tillsammans med ministerrådet. Sverige har 21 platser i parlamentet. De totalt 720 parlamentarikerna samlas i europeiska partigrupper av nationella partier med snarlik ideologisk övertygelse. I parlamentet 2024–2029 finns åtta partigrupper. De enskilda parlamentarikerna sitter i olika utskott som har ansvar för olika sakområden. Utskotten som hanterar konsumentfrågor heter IMCO, Internal Market and Consumer Protection.⁵

EU-kommissionens politik

Vilka lagförslag EU-kommissionen föreslår beror på vilka politiska prioriteringar och synpunkter som kommer från olika experter. Varje år antar kommissionen ett arbetsprogram som innehåller de viktigaste nya politiska initiativen och lagförslagen som ska antas det kommande året. Här [finns de politiska riktlinjer för åren 2024–2029](#) som EU:s ordförande Ursula von der Leyen blivit omvald på.⁶

För att lagstiftningen ska vara ändamålsenlig och få genomslag följer kommissionen en strategi för bättre lagstiftning. Strategin handlar om att:

- Se till att alla medlemsstater i god tid implementerar den EU-lagstiftning som beslutats.
- Kontrollera att de nationella implementeringarna stämmer överens med EU-lagstiftningen.
- Utvärdera hur implementerad lagstiftning fungerar ur olika perspektiv (tillsynsmyndigheters, konsumenters, företags, miljöns och klimatets samt ekonomins).⁷

Från förslag till färdig lagstiftning

EU stiftar lagar på olika sätt, beroende på typ av rättsakt och dess syfte. De flesta av EU:s lagar antas genom det så kallade ordinarie lagstiftningsförfarandet. Kommissionen lägger fram ett lagförslag för parlamentet och ministerrådet. EU-kommissionen föreslår nya lagar på grundval av politiska prioriteringar och synpunkter från olika experter. Lagförslaget skickas sedan till parlamentet och ministerrådet som måste godkänna texten för att den ska antas som EU-lag.

Innan en EU-lag kan börja gälla måste Europaparlamentet och ministerrådet komma överens om eventuella ändringar i lagtexten. Parlamentet och rådet går igenom lagförslaget i olika steg.

Om de kan enas om ändringar vid första behandlingen antas lagförslaget. Annars behandlas ärendet vidare tills parterna är överens.

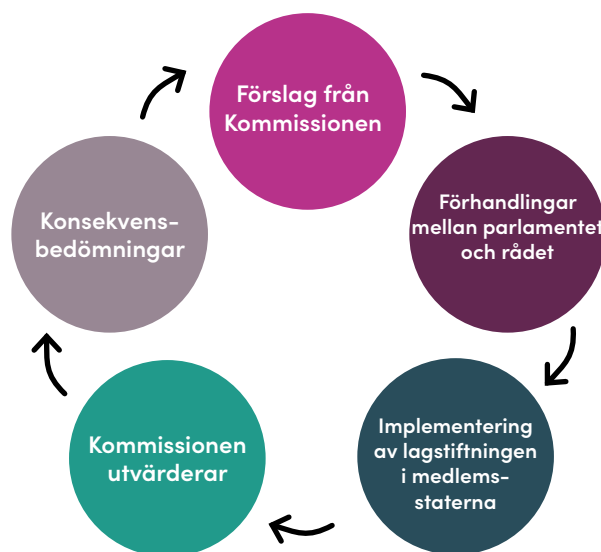
EU-kommissionen kan välja att dra tillbaka ett lagförslag om den inte är nöjd med Europaparlamentets och ministerrådets ändringar. När de olika parterna kommit överens om och godkänt ett gemensamt förslag, offentliggörs lagstiftningen antingen som ett direktiv, en förordning eller ett beslut av parlamentet och ministerrådet.⁸

Så utvärderar kommissionen lagstiftningen

Kommissionens övervakning och utvärdering skapar ett slags hjul. För att utvärdera hur befintlig lagstiftning fungerar har kommissionen i huvudsak två verktyg: genomföranderapporter och så kallade ”fitness checks”.

Genomföranderapporter (evaluation reports) utvärderar hur en viss lagstiftning har implementerats i medlemsstaterna, hur tillsynen fungerar och vilka effekter lagstiftningen har fått på marknaden. Här kan du till exempel läsa en [genomföranderapport om lagstiftningspaketet Den nya given för konsumenterna](#).

Fitness checks är en mer genomgripande utvärdering som oftast fokuserar på flera lagstiftningar inom samma policyområde, alternativt samma smala lagtekniska fråga över flera bredare policyområden.⁹

→ **EXEMPEL:** Kommissionen har arbetat med en [Digital Fairness Fitness Check](#) som undersökt om direktivet om otillbörliga affärsmetoder (2005/29/EG), direktivet om konsumenträttigheter (2011/83/EU) och direktivet om oskäliga villkor i konsumentavtal (93/13/EEG) fortfarande klarar att skydda konsumenterna i den digitala miljön. Utvärderingen har inkluderat ett tillfälle att lämna synpunkter (call for evidence) och ett samråd (public consultation). Sveriges Konsumenter har varit delaktiga i processen framför allt genom den europeiska konsumentorganisationen BEUC.¹⁰ Du kan läsa mer om konsekvenserna av Digital Fairness Fitness Check i kapitlet, *På horisonten*.

Riktlinjer (guidelines) är dokument som EU-kommissionen tar fram för att säkerställa att EU-lagstiftningen tolkas, tillämpas och verkställs på ett likartat sätt över hela unionen.¹¹ Ett exempel är vägledningen och tolkningen om tillämpningen av direktivet om otillbörliga affärsmetoder som du hittar [här](#).

Konsekvensbedömningar (impact assesment) är dokument som EU-kommissionen tar fram för att utreda om det behövs förändringar eller ny lagstiftning på ett specifikt område som kan få stora effekter för exempelvis individer, ekonomin och samhället i stort.¹² Bedömningarna är en viktig del i kommissionens lagstiftningsprocess och ingår i kommissionens agenda för bättre lagstiftning, som handlar om att lagar ska vara effektiva och tillgodose behoven hos EU:s invånare.¹³

DATASKYDDSFÖRORDNINGEN (GDPR)

GDPR i korthet: General Data Protection Regulation förklarar hur våra personuppgifter får användas av företag eller organisationer, och vilka rättigheter du har som privatperson för att kunna kontrollera eller ta bort personuppgifter.

Centrala begrepp

Personuppgifter: GDPR reglerar hur personuppgifter får behandlas. Med personuppgifter menas varje uppgift som rör en identifierad eller identifierbar fysisk person. Exempel på personuppgifter är, e-postadresser, förnamn och efternamn. Dessa uppgifter kan direkt eller indirekt knytas till en enskild fysiskt levande person och konsument. Huvudregeln är att om uppgifterna med hjälp av kompletterande information kan kopplas till en fysisk person räknas de som personuppgifter.

Personuppgiftsbehandling: När dina personuppgifter samlas in kallas det för personuppgiftsbehandling. Det spelar ingen roll om det sker fysiskt eller automatiserat (digitalt). Några exempel är att samla in, lämna ut, läsa, sammanföra, ändra och lagra personuppgifter. Att mejla är till exempel en behandling av personuppgifter. Det gäller oavsett innehållet i mejlet eftersom e-postadressen oftast kan knytas till en fysisk person.

Känsliga personuppgifter: Det är uppgifter som har ett extra starkt skydd i GDPR, till exempel sexuell läggning, patientjournaler och fingeravtryck. Huvudregeln är att känsliga personuppgifter inte får samlas in (behandlas). Men det finns vissa undantag från förbudet. Det är den personuppgiftsansvariga (se nedan) som måste ta reda på om något av undantagen är tillämpligt. Undantag kan exempelvis gälla ideella, politiska och religiösa organisationer som behöver behandla personuppgifter om sina medlemmar.

Extra skyddsvärda personuppgifter: Personuppgifter som inte tillhör kategorin känsliga personuppgifter. Exempel på detta är uppgifter om att någon till exempel är dömd eller misstänkt för brott, löneuppgifter och personuppgifter om barn.

Personuppgiftsansvarig: Det är den person som bestämmer vilka uppgifter som ska behandlas, varför de ska behandlas och på vilket sätt. Både en fysisk och juridisk person, myndighet eller organisation kan vara personuppgiftsansvarig. För en ideell organisation är oftast styrelsen personuppgiftsansvarig. För en kommunal skola kan till exempel en utbildningsnämnd vara personuppgiftsansvarig.

Personuppgiftsincident: Om personuppgifter har förlorats, röjts, ändrats eller förstörts på ett olagligt sätt har en personuppgiftsincident inträffat. Det kan exempelvis vara att en kunddatabas har blivit stulen eller att ett personalregister raderats av misstag. Beroende på hur allvarlig incidenten är och vilka risker den innebär för konsumenten kan den behöva anmälas till Integritetsmyndigheten, IMY. Det är den myndighet som kontrollerar att bestämmelserna i GDPR följs. IMY kan exempelvis utfärda varningar, sanktionsavgifter och förbjuda organisationer.¹⁴

Därför lagstifta

Varje gång du använder sociala medier, olika appar, handlar på nätet eller tecknar en försäkring lämnar du efter dig information, spår efter dig själv, även kallat personuppgifter. Stora teknikföretag som Google och Facebook samlar in enorma mängder personuppgifter, ofta utan tydliga riktlinjer för hur denna känsliga data ska hanteras. Personuppgifter om dig registreras under hela ditt liv.

Den digitala utvecklingen medför därför olika typer av risker, allt från okontrollerad datahantering till kränkningar på internet i form av dataintrång och identitetsstöld. Ett exempel är den så kallade Cambridge Analytica-skandalen. 2018 avslöjades att det brittiska analysföretaget hade samlat in personlig information om miljontals Facebook-användare, i många fall utan deras vetskap.¹⁵

Anledningen till att man tog fram GDPR var att man ville modernisera dataskyddsdirektivets regler från 1995 och anpassa dem till det nya digitala samhället. GDPR ska också skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter inom EU, så att det fria flödet av uppgifter inom EU inte hindras. Därför gäller samma regler i hela unionen. Lagen gäller i Sverige sedan den 25 maj 2018.

Det är alltid du som konsument som bestämmer över dina personuppgifter. Men det är ofta svårt att ha insyn i hur våra personuppgifter behandlas och används, samt vilka aktörer som har tillgång till dem, vilket leder till en brist på transparens.

Dataskyddsreglerna grundar sig i de mänskliga rättigheterna. Rätten till privatliv uttrycks i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (ofta kallad Europakonventionen). Konventionen har införts som lag i Sverige. Även i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna uttrycks rätten till respekt för privat- och familjeliv. Stadgan är rättsligt bindande för EU:s medlemsstater.¹⁶ GDPR ska se till att myndigheter, företag och organisationer inte missbrukar eller hanterar människors personuppgifter fel.

Syftet med lagen är att:

- Skapa en enhetlig lagstiftning för alla EU-länder.
- Ge individer mer kontroll och skydd över sina egna personuppgifter.
- Skärpa kraven på organisationers och företags hantering av data.
- Öka konsumenters förtroende för den digitala miljön.¹⁷

Det här innebär GDPR och så påverkas du som konsument

GDPR ställer höga krav på myndigheter, företag och organisationer. När de behandlar personuppgifter behöver de tänka på vad personuppgifterna ska användas till. De får inte behandla fler personuppgifter än vad som behövs för ändamålet och när personuppgifterna inte behövs längre får de inte behållas.

GDPR ger dig alltså rättigheter som du kan utöva gentemot dem som hanterar dina personuppgifter. För att kunna skydda dina personuppgifter är det viktigt att känna till vilka rättigheter du har och hur du utövar dem.

Dina rättigheter enligt GDPR

1. Rätt till radering: Du har rätt att begära att verksamheter raderar personuppgifter om dig. Du ska kunna "bli bortglömd". Det gäller i flera olika fall.¹⁸

→ **EXEMPEL:** Säg att du får nyhetsbrev från ett företag och vill att utskicken ska upphöra, eller om du sagt ja till att delta i en marknadsundersökning men ångrar dig. Då kan du återkalla samtycket. Om ett barn lämnat personuppgifter till en spelapp kan föräldern kontakta den som har registrerat uppgifterna och begära att de raderas. När det är gjort måste den personuppgiftsansvariga informera dig om det.

2. Rätt till information: Du har rätt att få information av myndigheter, företag och andra verksamheter som behandlar dina personuppgifter. Om det händer något med dina personuppgifter som kan påverka dig negativt har du rätt att få veta det. Om du vill ha mer information om hur en verksamhet behandlar dina uppgifter kan du kontakta dem eller läsa deras integritetspolicy. Den som är personuppgiftsansvarig har en månad på sig att hantera din begäran.¹⁹

→ **EXEMPEL:** Om du skapar ett konto på Instagram har du rätt att få veta vad Instagram kommer använda dina personuppgifter till och hur länge de kommer sparas. Du kan kontakta Instagram och be dem visa vilka uppgifter som de har sparat om dig.

3. Rätt till tillgång: Du kan vända dig till företag och appar för att få reda på om de registrerar uppgifter om dig – och få en kopia utan kostnad. Du har även rätt att få veta vad uppgifterna ska användas till, hur länge de sparas och varifrån de kommer.²⁰

4. Rätt till rättelse: Om en verksamhet har felaktiga uppgifter om dig har du rätt att få dem rättade. Om relevanta personuppgifter saknas har du också rätt att komplettera med dem. Kontakta den som är personuppgiftsansvarig och begär rättelse.²¹

→ **EXEMPEL:** Om skidklubben stavat ditt namn fel.

5. Rätt till begränsning: I vissa fall har du rätt att kräva att behandlingen av dina personuppgifter begränsas.

→ **EXEMPEL:** Om begärt rättelse av dina uppgifter kan du begära att behandlingen av de aktuella personuppgifterna begränsas medan frågan utreds.²²

6. Rätt att invända: I vissa fall kan du protestera mot den personuppgiftsansvarigas behandling av dina personuppgifter. Rätten att göra invändningar gäller när personuppgifter behandlas för att utföra en uppgift av allmänt intresse, som ett led i en myndighetsutövning eller efter intresseavvägning. En avvägning innebär att företagets tillåtna användning av dina personuppgifter vägs mot din rätt till personlig integritet. Behandlingen är tillåten om intresset är nödvändigt och anses vara viktigare än risken att en integritetskränkning sker. Den som är personuppgiftsansvarig är skyldig att informera dig om din rätt att invända.²³

→ **EXEMPEL:** Du kan invända mot ett företag som skickar oönskad reklam för att stoppa utskicken.

7. Rätt att flytta sina uppgifter: Rätten att flytta personuppgifter kallas i GDPR för dataportabilitet. Om du har samtyckt till att lämna dina personuppgifter till en personuppgiftsansvarig kan du begära att uppgifterna ska överföras till en annan personuppgiftsansvarig.²⁴

→ **EXEMPEL:** Om du ska byta försäkringsbolag kan du be ditt befintliga försäkringsbolag överföra dina uppgifter till direkt till den nya leverantören, (förutsatt att det är tekniskt genomförbart).

8. Rättigheter när beslut fattas automatiskt: Ett automatiserat beslutsfattande innebär att personuppgifter behandlas utan en personlig kontakt. I dag använder exempelvis många banker och sjukhus algoritmer för att fatta beslut om dig med hjälp av dina personuppgifter. Det är effektivt för banken, men inte alltid tydligt för dig som konsument. Det kan till exempel vara avslag på en kreditansökan, som kan få stor betydelse för dig. Du har rätt att få veta när beslut fattas automatiskt. Då har du också rätt att begära att beslutet granskas av en riktig person.²⁵

TIPS!

Om du lidit skada på grund av att dina personuppgifter behandlats i strid med GDPR kan du begära skadestånd i domstol. Det kan till exempel handla om att en du förlorar pengar i ett bedrägeri till följd av att dina personuppgifter läckt, eller att din personliga integritet har kränkts.²⁶

Hur blev det då?

Varje dag görs i snitt fler än 400 anmälningar för brott mot GDPR inom EU.²⁷ Under 2025 utfärdade de europeiska tillsynsmyndigheterna böter på sammanlagt över 1,2 miljarder euro.

→ TRE EXEMPEL:

Meta, drygt 10 miljarder kronor, 2023

I maj 2023 fastställde den irländska dataskyddsmyndigheten att Meta (ägare till Facebook och Instagram), olagligt har fört över personuppgifter från EU till USA. Domstolen fann att dataöverföringen inte erbjöd tillräckligt med skydd för EU-medborgare mot statlig övervakning. Meta har flera gånger tidigare fällts av den irländska dataskyddsmyndigheten på stora belopp.²⁸

Amazon, 7,6 miljarder 2021

Amazon bötfälldes av Luxemburgs nationella dataskyddskommission för att lagra reklamcookies utan samtycke från sina användare. Amazon överklagade beslutet och i mars 2026 fick Amazon rätt. Fallet har nu gått tillbaka till Luxemburg för att omprövas.²⁹

TikTok, 5,3 miljarder, 2025

I maj 2025 fann den irländska dataskyddsmyndigheten att TikTok gett Kina åtkomst till EU-användares personuppgifter utan att säkerställa tillräckliga skyddsåtgärder. TikTok har flera gånger tidigare fällts av myndigheten för att bland annat inte ha skyddat barns konton tillräckligt väl. TikToks standardinställningar har gjort att barns konton blivit offentliga, vilket inneburit att vem som helst kunnat se deras innehåll. Detta strider mot principerna för dataskydd och minimering av datainsamling.³⁰

Vad händer framåt?

Just nu pågår det flera olika utredningar av Integritetsskyddsmyndigheten mot olika söktjänster i Sverige som Lexbase, MrKoll och Upplysning.se. De tre sajterna gör att andra kan ta reda på om du har begått ett brott genom att de fritt publicerar personuppgifter, eventuella förundersökningsprotokoll och annan känslig information om dig.³¹

I februari 2025 slog Högsta domstolen fast att man inte får göra brottmålsdomar och personuppgifter sökbara i databaser för kunder. Beslutet innebär att företag som Lexbase, MrKoll och Upplysning.se inte får sälja vidare domar med personuppgifter som namn, personnummer och adress.³² Med bakgrund av detta har ett fall gått upp till EU-domstolen där en privatperson i Sverige försökt få sin dom borttagen från Lexbase utan framgång. I september 2025 kom generaladvokatens första yttrande. Det är en advokat som hjälper EU-domstolen bedöma i frågor. Enligt generaladvokaten ska företag som Lexbase förbjudas helt.³³ Det återstår att se vad EU-domstolen säger eftersom generaladvokatens dom endast är vägledande.

En annan oroande utveckling är ökningen av automatiserat beslutsfattande inom offentlig förvaltning. När myndigheter använder AI och automatiserande system vid beslut som kan påverka enskilda negativt, exempelvis vid avslag på ersättning eller bidrag, kan felaktiga personuppgifter, bristfälliga algoritmer eller diskriminering få stora konsekvenser för individen.³⁴ Du kan läsa mer om det i kapitlet om *AI-förordningen*.

Ett felaktigt automatiserat beslut kan till exempel innebära att en person får avslag på sjukpenning eller annan ersättning utan att en tillräcklig individuell bedömning har gjorts.³⁵ Det finns flera exempel på när automatiserat beslutsfattande har lett till felaktiga beslut, bland annat när Arbetsförmedlingen felaktigt nekat personer aktivitetsstöd.³⁶ Mot denna bakgrund är det särskilt viktigt att sådana system omfattas av tydliga rättssäkerhetsgarantier och mänsklig kontroll. GDPR ställer krav på att automatiserat beslutsfattande ska ske korrekt i enlighet med artikel 22, men det är svårt att granska när myndigheter inte tillåter insyn i hur dessa system används.³⁷

FÖRORDNINGEN OM DIGITALA MARKNADER (DMA)

DMA i korthet: Förordningen om digitala marknader ska se till företag – oavsett storlek – och konsumenter har rättvisa spelregler på den digitala marknaden. Det ställs särskilt stora krav på de sju största onlineplattformarna, så kallade grindvakter. Lagen ställer bland annat krav på vad som är tillåtet för dem att göra – och inte. Appar ska till exempel kunna samverka bättre för att öka friheten för oss konsumenter när vi rör oss på internet.³⁸

Centrala begrepp

Grindvakter (gatekeepers): Företag som har en så dominerande marknadsposition att de kan hindra konkurrens och blockera kontakten mellan företag och konsumenter. Grindvakter tillhandahåller så kallade centrala plattformstjänster (Core Platform Services, CPS). Det är söktjänster, operativsystem, appbutiker och kommunikationstjänster med en särställning på marknaden. Grindvakter är ett begrepp som används i DMA.

VLOP-plattformar (Very Large Online Platforms): Regleras i DSA. Det avser mycket stora plattformar med minst 45 miljoner användare inom EU. Fokus ligger inte på deras dominerande ställning utan riskerna för samhället och konsumenter som dessa plattformar utgör. Exempelvis spridning av olagligt innehåll eller desinformation.

Förmedlingstjänster: Paraplybegrepp som omfattar alla digitala tjänster som överför eller lagrar information för användares räkning. Hit hör exempelvis onlinemarknadsplatser och onlineplattformar som Booking.com och Meta (Facebook).

Onlinemarknadsplatser: Underkategori av förmedlingstjänster. Kännetecknas av att de underlättar elektronisk handel genom att koppla samman många köpare och säljare på ett och samma ställe. Exempel på onlinemarknadsplatser är Amazon och Booking.com.

Onlineplattformar: Underkategori av förmedlingstjänster. Kännetecknas av att de inte bara lagrar information från användare utan också gör den tillgänglig för allmänheten på användarens begäran, därför omfattas de också av större skyldigheter i DSA. Exempel på onlineplattformar är olika sociala medier appar som Instagram och Facebook.

Vilseledande webbdesign: DSA förbjuder det som kallas vilseledande webbdesign (dark patterns). Det är olika designtrick som grundar sig i forskning om hur människor beter sig. Syftet är att göra det svårare för dig som konsument att exempelvis avsluta ett abonnemang eller stressa dig till att köpa något.

Därför lagstifta

Det är svårt att föreställa sig en vardag utan Facebook, Google och Amazon. Digitaliseringen har kommit med många fördelar. Men den dominerande ställning som en handfull plattformar har skapar ett massivt övertag gentemot mindre konkurrenter. Dessutom har de ett stort inflytande på våra grundläggande rättigheter, demokratin, ekonomin och samhället i stort.

Det är ofta de stora techföretagen som har störst makt över framtida innovationer och konsumenttrender, men de kan också agera som grindvakter mellan företag och internetanvändare. Deras makt har diskuterats såväl nationellt som internationellt länge nu. Vilken makt besitter faktiskt Meta och TikTok?

→ **EXEMPEL: Kampen mellan Spotify och Apple**

Spotify anklagar Apple för att gynna sina egna tjänster och att hindra Spotify från att konkurrera på lika villkor på Apples plattformar, som deras iPhones och i App Store. Apples musik-tjänst iTunes är förinstallerad på alla iPhones, dessutom kräver Apple att Spotify betalar en stor del av sina intäkter i App Store till dem.

Tidigare förbjöd Apple Spotify att bland annat informera i App Store om att det är billigare att prenumerera på tjänsten via Spotifys egen webbplats. Detta blev det första fall som dömdes efter att DMA trädde i kraft. En process som Spotify vann.³⁹

DMA gör det tydligt att de största plattformarna inte får begränsa andra företag från att exempelvis länka till sina egna webbplatser. Grindvakterna får inte heller rekommendera sina egna tjänster framför konkurrenternas. Eftersom de är så dominerande på marknaden blir andra företag beroende av deras tjänster för att kunna nå ut till sina egna kunder.

Men DMA riktar sig inte bara till stora plattformar utan finns till för att du som konsument ska få fler valmöjligheter. En konsekvens av lagstiftningen är att du till exempel inte längre länkas automatiskt till Google Maps när du söker på en adress. Så var det tidigare. Nu kan du som konsument rätt att själv välja vilken karttjänst du vill använda.

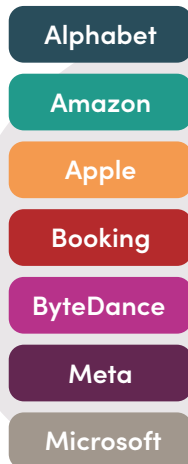
Huvudsyftet med DMA är bland annat att:

- **Skydda konsumenter och företag:** Konsumenter ska få bättre kontroll över sin data och företag ska kunna nå ut till sina kunder utan att vara beroende av grindvaktens villkor.
- **Stoppa oschyssta affärsmetoder:** DMA förbjuder till exempel att de stora plattformarna gynnar sina egna tjänster eller gör det svårt för användare att byta till andra alternativ.
- **Stärka konkurrensen:** DMA ska göra det lättare för mindre företag och nya tekniska lösningar att ta plats på den digitala marknaden.
- **Främja innovation i EU:** DMA ska skapa tydligare spelregler för digitala plattformar och minska beroendet av ett fåtal stora onlineplattformar.⁴⁰

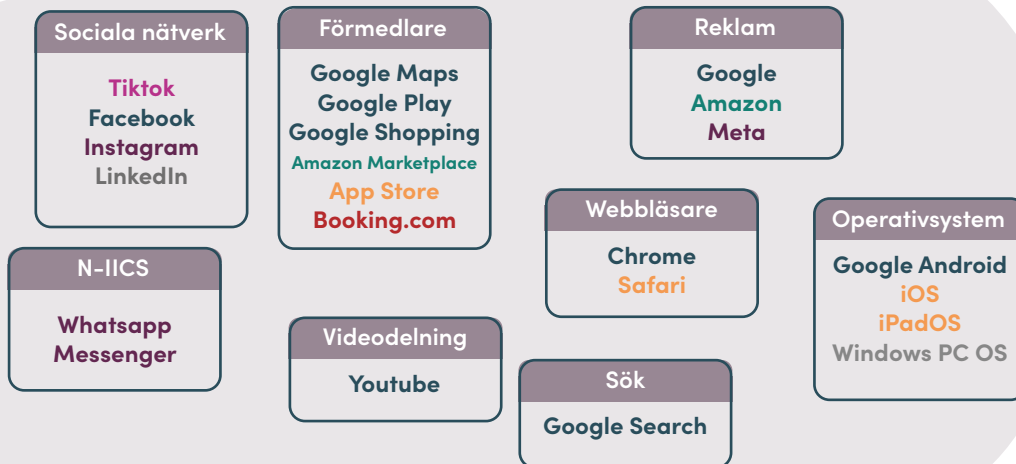
Det här innebär DMA och så påverkas du som konsument

När man pratar om DMA pratar man om grindvakter med en unik ställning på den digitala marknaden. Det är EU-kommissionen som bestämmer om ett företag ska klassificeras som en grindvakt och för tillfället finns det sju sådana.⁴¹

Grindvakter

... och deras tjänster

Källa: EU

Tre kriterier för att vara en grindvakt

1. Ska vara verksam i flera EU-länder, ha stor inverkan på EU:s inre marknad och ha en stark ekonomisk ställning (en omsättning på minst 7,5 miljarder euro) och ska vara verksam i minst tre länder.
2. Ska ha en stark ställning som mellanhand, ska alltså koppla ihop ett stort antal användare med ett stort antal företag. Företaget måste ha minst 45 miljoner användare.
3. Ska ha en stark och varaktig ställning på marknaden eller vara på väg att få det. (Företaget ska ha uppfyllt de två första kriterierna de tre senaste budgetåren.)

När EU-kommissionen kategoriserat ett företag som grindvakt, har det sex månader på sig att följa de skyldigheter och förbud som DMA kräver. Det är EU-kommissionen som ansvarar för att DMA följs, men kommissionen samarbetar med nationella myndigheter i medlemsländerna. I Sverige är det Konkurrensverket som hjälper kommissionen i deras undersökningar och utredningar.⁴²

Så här stärker DMA din valfrihet

1. Lättare välja alternativa appbutiker

DMA kräver att grindvakter låter användare kunna välja vilka program som hen vill installera på exempelvis en Iphone. Alternativa appar måste tillåtas i grindvakternas plattformstjänster. För dig som konsument innebär det att om du exempelvis har en Iphone, behöver du inte helt förlita dig på AppStore utan kan ladda ner appar i valfri digital butik. Apple måste också tillåta andra företag att erbjuda appar och spel för Iphone i en digital butik på plattformen. Det att du som konsument får ett bredare utbud av tjänster och produkter.

2. Kan avinstallera förinstallerade appar

DMA ger dig som konsument rätt att avinstallera förinstallerade appar när du exempelvis köper en Windowsdator eller Iphone. Du ska inte behöva köpa eller använda extra tjänster för att få tillgång till en plattformstjänst.

3. Kan välja standardappar/standardinställningar själv

DMA ger dig som konsument större valfrihet och kontroll när det gäller vilka standardappar du vill använda. Nu kan du exempelvis välja vilken navigerings-, e-post- eller plånboksapp som ska ställas in som standard på din telefon. Du måste inte ha den förinstallerade.⁴³

4. Lättare att få appar att funka tillsammans (interoperabilitet)

DMA ställer krav på att olika appar ska fungera tillsammans och att du inte ska behöva ladda ner olika appar för att få tillgång till en viss tjänst.

→ **EXEMPEL:** Android- och Iphoneanvändare kan nu dela filer mellan sina enheter eftersom Android Quick Share är aktiverat för att kunna samverka med Apples Airdrop.⁴⁴

5. Mer rättvisa sökresultat och tydligare villkor

Enligt DMA får grindvakter inte prioritera sina egna produkter när du söker på en produkt. Grindvakterna får inte bestämma vilka alternativ du ska se, vilket innebär att du som konsument får flera valbara alternativ. DMA kräver också att det är tydligt och lätt att förstå vilka villkor du godkänner när du laddar ner en app. Webbplatser måste förklara vad du som konsument samtycker till. Utan informerat samtycke får exempelvis inte Meta samla in data om dig för att visa riktade annonser på sina plattformar.

→ **EXEMPEL:** Om du använder Instagram får inte Meta, som är grindvakt och äger Instagram, använda de personuppgifter du genererar där i till exempel Facebook som är en annan av Metas plattformstjänster. Det är bara okej om du ger ditt samtycke till det. Exempel på ett sådant samtycke är frågan "Vill du sammankoppla de här två plattformstjänsterna?" eller "Får vi dela din information mellan plattformarna?"⁴⁵

TIPS!

Upplever du att något inte står rätt till i förhållande till rättigheterna och skyldigheterna ovan? Anmäl till Konkurrensverket [här](#). Om grindvakterna inte följer reglerna kan kommissionen utdöma stora böter.

Hur blev det då?

Sedan DMA trädde i kraft har EU-kommissionen riktat sex olika tillsynsärenden mot grindvakter. Två av dessa har lett till böter.⁴⁶

→ **EXEMPEL: Meta och Apple**

I april 2025 bötfälldes nätjättarna Apple och Meta av EU-kommissionen för att på olika sätt ha försökt begränsa kunders och andra företags rättigheter och valmöjligheter kopplat till deras onlinetjänster. Böterna gällde Apples restriktioner i App Store för andra apputvecklare samt Facebooks tidigare betalsystem kring användandet av personlig information.⁴⁷

Vad händer framåt?

I november 2023 lanserade Meta en “betala-eller-samtyck”-modell som tvingar användare att ta ställning till om de vill betala för att slippa se annonser eller acceptera att deras data används i marknadsföringssyfte. För konsumenter innebär det att man ställs inför en valsituation som egentligen inte är frivillig. För att slippa annonser måste konsumenter betala en månadsavgift annars väntar personanpassade annonsurval.

I april 2025 konstaterade EU-kommissionen att Metas agerande stred mot DMA. I januari gjorde Meta en mindre justering för att försöka blidka EU. Men en analys gjord av den europeiska konsumentorganisationen BEUC, som Sveriges Konsumenter är en del av, visar att Meta fortsätter bryta mot DMA, GDPR och direktivet om otillbörliga affärsmetoder⁴⁸. BEUC uppmanade EU-kommissionen att agera mot nätjätten ytterligare en gång. Så det återstår att se var det hela slutar.

FÖRORDNINGEN OM DIGITALA TJÄNSTER (DSA)

DSA i korthet: Förordningen om digitala tjänster ska bidra till att öka säkerheten för konsumenter och främja transparens genom att reglera stora digitala förmedlingstjänster och onlineplattformar som Booking.com, Google, Meta och Amazon. Syftet med DSA är att bland annat ta itu med spridning av olagligt innehåll och desinformation.⁴⁹

Läs om centrala begrepp i avsnittet om DMA på sida 13

Därför lagstifta

Digitala tjänster har för de flesta av oss blivit en självklar del av vardagen. Vi shoppar, chattar med vänner och familj, streamar serier eller använder karttjänster för att hitta till rätt adress. De senaste åren har företag som erbjuder varor och tjänster online ökat explosionsartat. Därför har det också blivit allt svårare för konsumenter att orientera sig på den digitala marknaden.

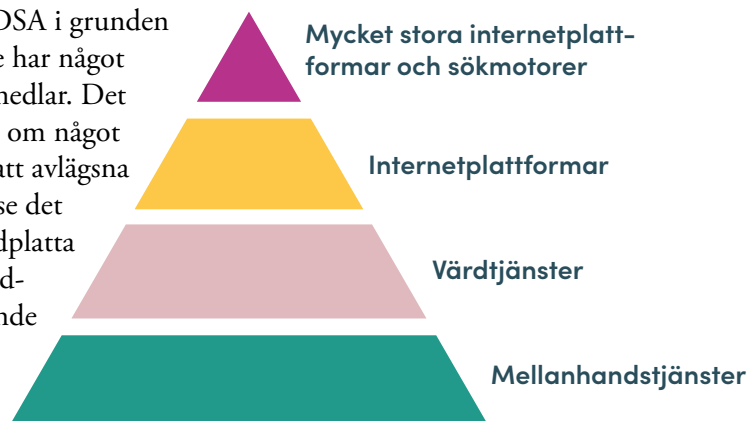
Sedan e-handelsdirektivet kom vid millennieskiftet har en helt ny affärsmodell, plattformsekonomin, växt fram.⁵⁰ Appar som TikTok, Instagram, Facebook och X fanns inte då, men är en stor del av vår vardag i dag. Samtidigt ser vi att den digitala miljön förändras med spridningen av olagligt innehåll, desinformation och bristande transparens kring hur digitala tjänster fungerar.

I slutet av 2020 lade EU-kommissionen därför fram ett förslag till en lag om digitala tjänster. Man ville få fram ett regelverk för förmedlingstjänster och plattformar som Google, Facebook, Amazon och Booking.com.⁵¹ Den 17 februari 2024 trädde förordningen om digitala tjänster (Digital Services Act) i kraft.⁵²

Det här innebär DSA och så påverkas du som konsument

DSA riktar sig mot de största aktörerna på internet (very large online platforms and search engines, VLOPs). Några exempel är förmedlingstjänster och onlineplattformar som Meta, Apple och Google. Storleken avgör vilka skyldigheter en plattform har. Du hittar listan med stora företag identifierade [här](#). Samtidigt är många småföretag undantagna från reglerna i DSA.⁵³

Det är viktigt att komma ihåg att DSA i grunden slår fast att förmedlingstjänster inte har något ansvar för det innehåll som de förmedlar. Det är först när en tjänst får kännedom om något olagligt som den ska agera genom att avlägsna det olagliga innehållet.⁵⁴ Man kan se det som att plattformarna har en grundplatta av ansvarsfrihet. Sedan lägger förordningen på olika skyldigheter beroende på vilken typ av tjänst det handlar om och hur stor plattformen är.

Dina rättigheter enligt DSA

1. Ska vara lätt att anmäla olagligt innehåll

DSA ställer krav på att plattformar ska göra det enkelt för konsumenterna att anmäla olagligt innehåll online. Det ska finnas en bestämd plats där man enkelt ska kunna göra en anmälan.⁵⁵ Om du har anmält och fått ett beslut har du också rätt till en motivering av beslutet från plattformen. Du kan också göra en anmälan till Post- och telestyrelsen (PTS), som är den tillsynsmyndighet som har det samordnade ansvaret för DSA i Sverige.⁵⁶

→ **EXEMPEL:** Om ditt konto på Instagram eller något innehåll som du lagt ut begränsas eller felaktigt tas bort har du rätt att få veta varför.

2. Få veta varför just du får se vissa annonser

De flesta av oss vet inte till hur mycket data som samlas in om oss på internet eller att våra vanor på sociala medier kartläggs och används som underlag för riktad annonsering, alltså annonsering som baseras på var du bor, din ålder och vad du köper online.⁵⁷ Som konsument har vi väldigt små möjligheter att förstå vilken data som används för att välja ut vilka annonser som visas för oss. Därför ställer DSA transparenskrav på onlineplattformar. Som konsument ska du kunna få veta varför du ser vissa typer av annonser och det ska vara tydligt vad som är reklam. Företag får inte heller använda känsliga uppgifter som religion eller politiska åsikter för att rikta annonser till dig. Plattformar ska därför för varje enskild annons säkerställa att användare på ett klart och tydligt sätt kan förstå att det är en annons, för vems räkning annonsen eller vem som betalar för annonsen.⁵⁸

3. Skydd mot vilseledande webbdesign

DSA förbjuder det som kallas vilseledande webbdesign. Exempel på sådan design är när streamingföretag gömmer knappen där man kan avsluta sitt abonnemang. Eller att man får upp en ruta där det ser ut som att man får göra ett val, men att det finns bara en knapp att trycka på.⁵⁹ Däremot gäller förbudet inte metoder som omfattas av direktivet om otillbörliga affärsmetoder (marknadsföringslagen) eller GDPR.⁶⁰ Med andra ord kan DSA ses som ett skyddsnät som ska fånga upp marknadsföringsmetoder och designknep som faller utanför marknadsföringslagen.

4. Skydd av minderåriga

Enligt DSA ska onlineplattformar som är tillgängliga för minderåriga säkerställa en hög nivå av integritet, säkerhet och trygghet online.⁶¹ Med tillgängliga menas att:

- det är ok enligt villkoren att minderåriga använder tjänsten,
- att plattformen riktas till eller används till övervägande del av minderåriga eller att
- plattformen på annat sätt är medveten om att vissa av användarna är minderåriga.⁶²

I juli 2025 kom ett tillägg till DSA gällande riktlinjer för skydd av minderåriga på nätet. Riktlinjerna innehåller förslag på åtgärder för att skydda minderårigas integritet och öka tryggheten i tjänsterna. Riktlinjerna kan också vara ett stöd för nationella tillsynsmyndigheter som Mediemyndigheten för att avgöra om onlineplattformarna lever upp till sina skyldigheter kring skydd av minderåriga.⁶³ Du hittar riktlinjerna [här](#).

TIPS!

Om ditt barn eller du som förälder stöter på olagligt eller olämpligt innehåll online ska du i första hand vända dig till plattformen där innehållet publicerats. Du har rätt att be att innehållet förändras, begränsas eller helt tas bort. Enligt DSA ska plattformen ha en funktion där du kan anmäla innehåll. Som privatperson kan du också klaga hos Post- och telestyrelsen.⁶⁴

5. Motverka spridning av olagliga varor

DSA ställer krav på att onlineplattformar och förmedlingstjänster aktivt förebygger och tar bort/avlägsnar olagliga produkter från sina hemsidor och att ansvariga säljare ska kunna identifieras. Det måste gå att spåra olika näringsidkare; plattformarna måste alltså se till att det finns grundläggande information som adress och kontaktuppgifter innan näringsidkare får erbjuda varor eller tjänster online.⁶⁵

→ **EXEMPEL** Om Shein får reda på att en säljare på deras plattform sålt en olaglig vara måste Shein kunna identifiera vem säljaren är och informera konsumenten.⁶⁶

Hur blev det då?

DSA har medfört att plattformar som TikTok och Meta har vidtagit åtgärder för att motverka spridningen av olagliga varor och otillåtet innehåll. På X kan du exempelvis anmäla otillåtet innehåll genom att klicka på de tre små punkterna i det övre högra hörnet på varje inlägg.⁶⁷

EU-kommissionen har lanserat en databas där man publicerar anonymiserade motiveringar av beslut om innehållsmoderering. Du hittar databasen [här](#). Är du missnöjd med ett beslut har du rätt att överklaga det. Sedan DSA trädde i kraft har kommissionen inlett 16 separata förfaranden mot plattformar och förmedlingstjänster.⁶⁸ Här är några av dem:

→ TRE EXEMPEL

X

I december 2025 blev X det första företaget att fällas och de fick böter på 120 miljoner euro för överträdelse av DSA. X fälldes på tre punkter:

1. Bristande transparens kring vilken målgruppen för viss reklam är.
2. Onödigt svårt för forskare att ta del av X:s offentliga uppgifter, såsom hur stor spridning enskilda poster har.
3. Systemet med "blue checks" (verifieringssymboler) är vilseledande. Sedan 2022 har vem som helst kunnat betala för symbolen vilket lett till att fejkkonton kunnat lura användare. Systemet är vilseledande då verifieringssymbolen kan ge intryck av att plattformen har verifierat användarens identitet, vilket inte nödvändigtvis är fallet.

X har överklagat kommissionens beslut till EU-domstolen och det återstår att se vad som sker.⁶⁹

Samtidigt pågår ytterligare utredningar av X. Bland annat om AI-tjänsten Grok, som i flera uppmärksammade fall använts för att sprida olagligt innehåll som manipulerade sexuella bilder och innehåll som kan medföra barnpornografibrott. Enligt DSA måste stora onlineplattformar analysera och bedöma alla eventuella risker som deras tjänster medför.⁷⁰

TikTok

I skrivande stund pågår flera olika utredningar av TikTok. Plattformen utreds för sin beroendeframkallande design. Enligt EU-kommissionen leder det oändliga skrollandet till att användares fysiska och psykiska hälsa påverkas negativt. TikTok bryter även mot skyddet av minderåriga då verktyg för föräldrakontroll är för krångliga att aktivera. Kommissionen menar att TikTok bland annat borde begränsa det oändliga skrollandet. TikTok har möjlighet att svara på utredningen.⁷¹

Shein

I februari 2026 inledde EU-kommissionen en utredning av Shein för misstänkt försäljning av olagliga varor samt för plattformens beroendekallande design. Enligt DSA ska mycket stora plattformar vara extra vaksamma mot förbjudna varor EU-kommissionen granskar därför Sheins interna processer för att stoppa försäljning av förbjudna produkter. Utredningen inleddes efter rapporter om att barnliknande sexdockor fanns tillgängliga till försäljning på deras hemsida.⁷²

Vad händer framåt?

Det har riktats kritik mot att genomförandet av DSA har gått för långsamt och att regelverket ännu inte fått full effekt i alla medlemsländer. Länder som bland annat Cypern, Portugal, Tjeckien och Spanien har inte har infört reglerna i tid och/eller har inte gett ansvariga myndigheter tillräckliga befogenheter. Detta påverkar effekten av DSA i hela Europa. Därför har EU-kommissionen inlett ett så kallat överträdelseförfarande mot länderna. Om medlemsstaterna inte uppfyller sina skyldigheter enligt EU-rätten kan det i förlängningen leda till stora bötesbelopp.⁷³

I april 2026, kom EU-kommissionen med en preliminär bedömning att Meta bryter mot DSA genom att inte ha lyckats förhindra att barn under 13 år använder Instagram och Facebook. Enligt kommissionen är ålderskontrollerna otillräckliga och barn under 13 år kan använda tjänsterna genom att ange fel ålder. Även Metas system för att rapportera minderåriga användare kritiserar för att vara ineffektivt. Meta ges nu möjligheten att bemöta kritiken och vidta åtgärder, annars riskerar bolaget stora böter.⁷⁴

AI-FÖRORDNINGEN (AI ACT)

AI-förordningen i korthet: AI-förordningen är världens första lagstiftning som reglerar artificiell intelligens. Lagen började successivt implementeras från 2025. Förordningen finns till för att säkerställa att användningen av AI-system respekterar mänskliga rättigheter och används på ett etiskt och ansvarsfullt sätt. Ett annat syfte med förordningen är att skapa gemensamma regler för AI inom EU.⁷⁵

Centrala begrepp

Artificiell intelligens: Term som används för att beskriva funktioner hos en rad olika digitala verktyg. Det finns idag ingen entydig definition. AI återfinns i dag i de flesta tekniska produkter som smarta telefoner, appar och vitvaror.⁷⁶ I AI-förordningen definieras begreppet i Artikel 3(1).

Maskininlärning: (ML) beskriver hur AI-system lär sig av tidigare erfarenheter eller av data som är relevant för det problem som systemet är tänkt att lösa. Stora mängder data matas då in i ett system som genom algoritmer identifierar mönster och korrelationer för att träna en så kallad modell. Det är den färdiga modellen som gör det möjligt för systemet att till exempel rekommendera tv-serier, känna igen ditt ansikte eller generera träffsäkra sökresultat.⁷⁷

Automatiserat beslutsfattande: Innebär att beslut tas med begränsad eller ingen mänsklig inblandning alls. Kan användas vid kreditkontroller och enkla bankärenden.⁷⁸

Generativ AI: En form av AI-teknik som fokuserar på att skapa nytt innehåll som text, bild och film. Tekniken bygger bland annat på maskininlärning. Det kanske mest kända exemplet på generativ AI är stora språkmodeller (large language models) som GPT (Generative Pre-trained Transformer) som förutsäger nästa ord i en mening och kan skriva sammanhängande texter.⁷⁹

Därför lagstifta

I dag kopplas allt fler produkter upp mot varandra, tar egna beslut och genererar mängder av data som både företag och offentliga myndigheter kan använda för att förbättra sina tjänster. För att snabbare förstå och skapa nytta av den stora mängden data, ofta kallad "big data", används AI, artificiell intelligens.

AI var länge en term som sällan relaterades till konsumenters vardag. Tekniken var förpassad till enorma superdatorer och annan teknisk utveckling. I dag är situationen annorlunda. Som konsument kommer vi dagligen i kontakt med tekniken genom våra smarta telefoner. Det är AI-baserad teknik som gör det möjligt att visa snabbaste vägen i olika karttjänster som Google Maps, som hjälper sökmotorer att generera relevanta resultat och som har gjort det möjligt att låsa upp telefonen bara genom att vi tittar på den.

Tekniken har även medfört att allt blir mer automatiserat. Det är inte ovanligt att du i kontakt med kundservice angående en fråga eller reklamation ärendet möts av en chatbot som oftast inte är tillräckligt välutvecklad för att hjälpa konsumenter. Myndigheter på sin sida tar ofta hjälp av AI och algoritmer i handläggningen av ärenden.

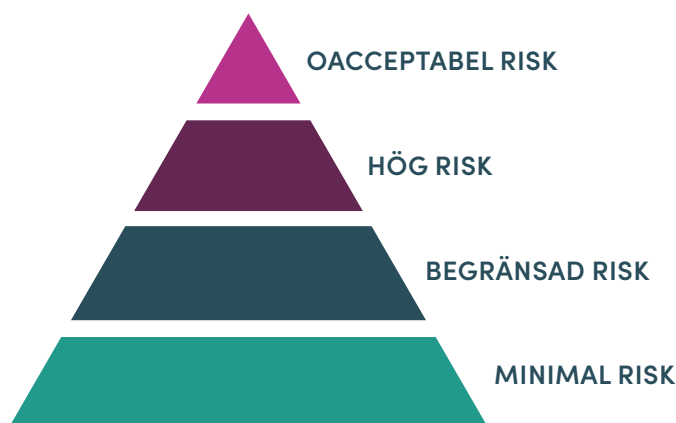
Med tekniken kommer många framsteg, men också utmaningar. Beslut som fattas av eller med stöd av komplexa AI-system påverkar allt oftare konsumenters möjlighet att få jobb, lån och bostad. Därför är det viktigt att konsumenter får en tydlig förståelse för hur systemen fungerar. Annars är det svårt att avgöra om besluten är rimliga och att upptäcka fel och diskriminering. Att AI-verktyg är rättvisa och transparenta är en grundförutsättning för att konsumenter ska våga lita på tekniken.

Samtidigt vägrar många företag dela med sig av hur deras AI-system fungerar och hävdar att det är affärshemligheter.⁸⁰ Men utan transparens blir det svårt att avgöra om ett system uppfyller sin tilltänkta funktion. Det blir också svårare för konsumenter att bevisa att de har blivit felaktigt behandlade om bevisen är dolda i en algoritmisk labyrint.

Det här innebär AI-förordningen och så påverkas konsumenter

AI-förordningen gäller för den som utvecklar, tillhandahåller eller använder AI-system i kommersiellt eller yrkesmässigt syfte. Reglerna gäller däremot inte för AI-system som används för privat bruk.⁸¹ Om du som privatperson använder ChatGPT för att skriva ett cv eller planera en resa gäller inte AI-förordningen. Men om företaget som du skickat ditt cv till använder AI för att sortera alla sökandes cv omfattas det av AI-förordningen.

Förordningen bygger på ett system där man kategoriserar AI-system utifrån vilken risk de anses utgöra för individ och samhället. Vissa användningsområden förbjuds helt medan andra tillåts under särskilda villkor. Det är främst system med hög risk som får krav på transparens, kvalitetssäkring och möjlighet till granskning. Det är viktigt att såväl utvecklare och användare av AI-system vet vilken risknivå deras system tillhör eftersom det styr vilka krav som ställs. Det finns fyra huvudkategorier, och därutöver en särskild kategori för generella AI-modeller som kan användas i olika typer av system och därför omfattas av egna informations- och dokumentkrav.⁸²

► **OACCEPTABEL RISK:** AI-system som inte får användas alls för att de hotar människors grundläggande rättigheter.⁸³

- **Social poängsättning:** AI-system som bedömer eller rangordnar individer utifrån beteende eller egenskaper, vilket kan påverka deras tillgång till exempelvis arbete eller samhällstjänster.
- **Manipulerande och vilseledande tekniker:** AI-system som manipulerar och påverkar människor på ett sätt som kan skada dem eller begränsa deras förmåga att fatta informerade beslut. Exempelvis röstaktiverade leksaker som uppmuntrar till farligt beteende hos barn.

- **Utnyttjande av sårbarhet:** AI-system riktade mot personer med särskilda sårbarheter, till exempel ålder, funktionsnedsättning eller socialekonomiska förhållanden.
- **Känsligenkänning på arbetsplatsen:** AI-system för att tolka vilka känslor personer har på en arbetsplats eller en skola till exempel.
- **Profilering:** AI-system som används för att bedöma risken för att en person begår brott, baserat enbart på profilering, alltså personens egenskaper och beteendemönster.
- **Olika typer av biometrisk kategorisering eller identifiering:** AI-system som kategoriserar personer baserat på uppgifter som fingeravtryck och ansiktsgenkänning för att dra slutsatser om en persons ras, politiska åsikter eller sexuell läggning. (Vissa undantag är dock tillåtna i brottsbekämpande syfte.)⁸⁴

► **HÖG RISK:** AI-system som får användas endast om de uppfyller hårda krav. Det finns två typer av högrisk-AI.

- **AI-system som regleras av annan produktsäkerhetslagstiftning**
Dessa måste granskas av en oberoende part innan de får säljas eller börja användas. Gäller till exempel fordon, hissar, medicintekniska produkter och leksaker.
- **AI-system som används inom vissa specifikt angivna områden**
I förordningen identifieras åtta sådana områden:
 1. **Kritisk infrastruktur:** Exempelvis digital infrastruktur inom vägtrafik eller försörjning av vatten och el.
 2. **Biometrisk kategorisering:** Exempelvis ansiktsgenkänning.
 3. **Utbildning och yrkesutbildning.**
 4. **Anställning, arbetsledning och tillgång till egenföretagande:**
Till exempel system som används i rekryteringsprocesser.
 5. **Tillgång till väsentliga privata och offentliga tjänster och förmåner:**
Exempelvis hälso- och sjukvård, samt kreditvärdighet
 6. **Vissa system som används inom brottsbekämpning:** Exempelvis lögnedektorer, bevisvärdering och profilering.
 7. **Migration, analys och gränskontroll**
 8. **Rättsskipning och demokratiska processer**
Vissa AI-system inom dessa områden räknas inte som högrisk om systemet exempelvis utför en begränsad uppgift.⁸⁵

► **BEGRÄNSAD RISK:** AI-system som får användas men måste följa vissa information- och transparenskrav.⁸⁶

→ **EXEMPEL:** AI-system som interagerar med personer som chattbotar och AI-verktyg som kan generera video, ljud och bilder. Innehåll som skapats med hjälp av AI ska vara tydligt märkt.

► **MINIMAL ELLER INGEN RISK:** AI-system som inte omfattas av några rättsliga skyldigheter. Här klassificeras flest AI-system för nuvarande.⁸⁷

→ **EXEMPEL:** AI-verktyg som spamfilter, transkribering av möten, automatiserande kalenderbokningar och rättstavningsprogram.

Som konsument skyddar AI-förordningen dig mot beslut som kan påverka din hälsa, säkerhet eller grundläggande rättigheter, därför ger förordningen dig rätt att göra en anmälan om du anser att reglerna i AI-förordningen inte följts. Om ett AI-system används när ett beslut fattas om dig kan du i vissa fall ha rätt att få information om hur systemet har påverkat beslutet. Du har då rätt att få veta vilken roll AI-systemet har haft och vilka huvudsakliga skäl som låg bakom beslutet.

Många av kraven i AI-förordningen gäller sådant som sker under utvecklingen av AI-systemet. Det kan därför vara svårt att upptäcka om reglerna har brutits. Därför är det inte alltid enkelt att veta när det finns skäl att klaga. Eftersom hela AI-förordningen inte tillämpas än, har inte heller ansvarig myndighet för förordningen bestämts. Men enligt en statlig utredning så föreslås Post- och telestyrelsen (PTS) att vara ansvarig tillsynsmyndighet.⁸⁸

Beroende på vilken kategori som AI-systemet placeras i krävs olika åtgärder. Om AI-systemet anses vara ett högrisksystem måste det uppfylla ett visst antal krav innan de kan tas i bruk. Kraven gäller både leverantörer av AI-system och de som köper in och använder AI-systemen (tillhandahållare).

Bland annat ställs krav på transparens och att fysiska personer ska kunna kontrollera hur systemen fungerar. Den som blir föremål för automatiserat beslutsfattande har också rätt att bli informerad om det. Det ska dessutom göras konsekvensbedömningar om systemen påverkar de grundläggande mänskliga rättigheterna negativt. Kravet gäller bland annat företag som använder AI-system för kreditvärdering eller vid bedömningar inom livs- och sjukförsäkring.⁸⁹

Bestämmelserna innebär att företag som använder eller utvecklar AI-system måste säkerställa att deras personal är medveten om såväl möjligheterna som riskerna som AI kan innebära. Företag ska se till att deras teknik inte faller inom de förbjudna användningsområdena. De som bryter mot förordningen riskerar höga böter.⁹⁰

Vad händer framåt?

EU-kommissionen har publicerat två riktlinjer till AI-förordningen. En om förbjudna användningsområdena för AI och en om definitionen av system för AI.⁹¹ Ytterligare elva riktlinjer håller på att utarbetas och planeras att släppas någon gång under 2026.⁹² Läs mer om detta i nästa kapitel.

PÅ HORISONTEN

Digital Fairness Fitness Check

I maj 2022 startade EU-kommissionen en utvärdering av huruvida den befintliga konsument-skyddslagstiftningen var tillräcklig för att erbjuda en hög nivå av konsumentskydd på den digitala inre marknaden.⁹³ Utvärderingen gick under namnet *Digital Fairness Fitness Check*. I utvärderingsrapporten från 2024 lyfts åtta problemområden:⁹⁴

- vilseledande webbdesign
- beroendeframkallande design och gaming
- personanpassning
- köp i sociala medier
- influencemarknadsföring
- avtalsuppsägningar
- digitala prenumerationer
- oskäliga avtalsvillkor.

EU-kommissionen slog fast att den befintliga lagstiftningen inte alltid räcker till för att skydda konsumenter mot till exempel beroendeframkallande design och gaming.⁹⁵ Man konstaterade också att det finns ett flertal luckor i lagstiftningen och dessutom stor osäkerhet kring hur reglerna ska tillämpas på otillbörliga affärsmetoder i den digitala miljön. Med otillbörliga affärsmetoder avses affärsmetoder eller handlingar som är vilseledande, bedrägliga eller på annat sätt orsakar skada för konsumenter. På nätet orsakar dessa metoder ekonomisk skada motsvarande 7,9 miljarder euro varje år enligt en rapport.⁹⁶ Du hittar den [här](#).

Rättsakten om digital rättvisa, DFA

Bristerna som kom fram i Digital Fairness Fitness Check ledde till att man påbörjade arbetet med Digital Fairness Act. Det är ett nytt lagförslag som EU-kommissionen håller på att utarbeta och som ska stärka konsumentskyddet i den digitala miljön och motverka beroendeframkallande design. Förslaget förväntas presenteras under fjärde kvartalet 2026.⁹⁷

Av det vi vet i skrivande stund kommer DFA innehålla bestämmelser om vilseledande webbdesign, beroendeframkallande design och gaming, personanpassning, köp i sociala medier och influencemarknadsföring samt oskäliga avtalsvillkor.⁹⁸ Den europeiska konsumentorganisationen BEUC, som Sveriges Konsumenter är en del av, har publicerat en checklista på viktiga ämnen som DFA bör täcka. Du hittar dokumentet [här](#).

Utöver arbetet med DFA överväger EU-kommissionen att föreslå en gemensam åldersgräns i EU för sociala medier och andra onlinetjänster.⁹⁹ Kommissionen har inrättat en särskild expertpanel som ska ge råd i frågan. Panelen förväntas lämna sina rekommendationer i juli.¹⁰⁰

I april 2026 presenterade EU-kommissionen även en EU-gemensam app för åldersverifiering som kan användas för att genomföra åldersgränser online och en rekommendation om åldersverifiering.¹⁰¹ Kort efter att appen publicerats uppmärksammade oberoende säkerhetsexperter dock brister i den; den kunde hackas på mindre än två minuter.¹⁰²

Sveriges Konsumenter ställer sig bakom BEUC:s ställningstagande om åldersgränser i sociala medier och menar att EU-kommissionen i första hand bör se till att vi får en säker digital miljö för användare i alla åldrar. Du hittar BEUC:s ställningstagande [här](#).

Omnibusar

I början av 2025 inledde EU-kommissionen sin förenklingsagenda, som ska leda till snabba och synliga förbättringar för människor och företag. Kommissionen presenterade också en serie lagstiftningspaket, så kallade omnibuspaket, som syftar till att förenkla lagstiftningen på en rad olika områden.¹⁰³ I november 2025 kom en av dem, Omnibus VII (7), som består av förslag på två förordningar som i sin tur kommer påverka flera rättsakter inom det digitala området.¹⁰⁴

Till många förvåning innehöll förslaget fler förändringar än vad som tidigare diskuterats och de gick långt utöver vad som beskrivits som ”begränsade ändringar”. Förändringarna har varken grundats på eller tagits fram med hjälp av samråd alternativt konsekvensbedömningar. Förslagen har fått kritik för att de kan riskera att försvaga, avskaffa eller skjuta upp tillämpningen av centrala bestämmelser i både GDPR och AI-förordningen som kan komma att påverka konsumenter negativt genom att ta bort eller förenkla våra rättigheter.¹⁰⁵

Förslag 1: Digital omnibuss om artificiell intelligens (AI)

I den första förordningen föreslås ändringar av AI-förordningen.¹⁰⁶ Europaparlamentet ville initialt undanta flera högrisksystem, vilket skulle ha begränsat förordningens tillämpningsområde avsevärt. Men i maj 2026 kunde Europaparlamentet och Ministerrådet enas om en kompromiss. Flera av de högrisksystem som förväntades undantas blir nu kvar. Samtidigt öppnar kompromissen upp för framtida avregleringar som kan påverka konsumentskyddet negativt.

Om framtida avregleringar leder till att färre AI-system omfattas av strikta krav på transparens och säkerhet, ökar risken för felaktiga eller diskriminerande beslut.¹⁰⁷ Detta kan också bidra till ett mer komplext regelverk med flera överlappande lagar och olika krav som blir svårt att förstå.¹⁰⁸

Detta kan påverka konsumenter negativt genom att skyddet mot riskfyllda AI-system försvagas över tid. Om framtida avregleringar leder till att färre AI-system omfattas av strikta krav på transparens, säkerhet och mänsklig kontroll, ökar risken för felaktiga eller diskriminerande beslut som påverkar konsumenter. Det kan exempelvis handla om automatiserade beslut inom kreditgivning, försäkringar eller digitala tjänster där konsumenter riskerar ekonomisk skada, bristande insyn eller svårigheter att få beslut prövade. Osäkerhet kring vilka system som omfattas av regleringen kan dessutom försvåra möjligheten att säkerställa ett effektivt konsumentskydd.

Kompromissen innebär även att företag i större utsträckning kan undantas från vissa krav som gäller AI-system. Dessutom skjuts tillämpningen av flera delar av AI-förordningen upp, från tidigare planerad start den 2 augusti 2026 till augusti 2028. Det ger företag mer tid att anpassa sig men innebär också att konsumentskyddet dröjer. AI-system som släpps ut på marknaden före ikraftträdandet kan i vissa fall undantas från kraven, så länge de inte ändras väsentligt i efterhand. Detta kan göra att företag väljer att lansera system innan reglerna börjar gälla fullt ut.

AI-förordningen har utformats för att säkerställa att AI-system inom EU används på ett säkert, transparent och etiskt sätt, men också för att skydda konsumenters grundläggande rättigheter. EU:s digitala omnibusförslag har dock påverkat denna balans genom att förenkla lagstiftningen.¹⁰⁹ Om du vill veta mer om vad AI-omnibussen innebär och hur den påverkar dig som konsument kan du läsa BEUC:s ställningstagande [här](#).

Förslag 2: Digital omnibus (om regler på datarättsområdet)

I den andra förordningen, som endast kallas för digital omnibus, föreslås ändringar i flera EU-regler på datarättsområdet, bland annat GDPR.¹¹⁰ Syftet med ändringarna enligt EU-kommissionen är att förenkla regelverket eftersom flera nya EU-lagar om data har lett till överlappande och komplexa regler. Kommissionen vill därför minska den administrativa bördan för företag och göra reglerna enklare att tillämpa.¹¹¹ Samtidigt har det framförts att dessa ”förenklningar” i praktiken innebär en avreglering och en försvagning av konsumentskyddet, bland annat vad gäller integritet, skydd mot övervakning och diskriminering. Det har även lyfts att förslaget i vissa fall kan öppna för att företag tar ut avgifter för att tillgodose konsumenters rätt till tillgång till sina uppgifter.¹¹²

Ett av förslagen är att ändra definitionen av personuppgifter i GDPR så att uppgifter som inte direkt kan kopplas till en identifierbar person inte längre ska omfattas av reglerna. Det skulle i praktiken kunna innebära att vissa typer av användardata inte längre anses vara personuppgifter. Företag skulle då kunna samla in, analysera och använda sådan information för exempelvis riktad reklam utan att behöva informera användarna lika tydligt eller be om deras samtycke. Det riskerar i sin tur att försvaga konsumentskyddet och minska konsumenters kontroll över hur deras data används.¹¹³

Kommissionen föreslår också nya undantag från förbudet mot behandling av särskilda kategorier av personuppgifter. Biometriska uppgifter, som ansiktigenkänning och fingeravtryck, ska exempelvis få användas i fler situationer för att bekräfta en persons identitet.¹¹⁴ Förslagen har mött kritik från konsumentorganisationer och det återstår att se hur reglerna kommer att utformas. Om du vill veta mer om vad den digitala omnibusen innebär och hur den påverkar dig som konsument kan du läsa BEUC:s ställningstagande [här](#).

AVSLUTANDE REFLEKTIONER

EU:s digitala lagstiftning har vuxit fram i en tid då ett fåtal globala teknikföretag fått ett allt större inflytande över både marknader, informationsflöden och människors vardag. På relativt kort tid har digitala plattformar blivit centrala infrastrukturer för kommunikation, handel, arbete och underhållning. Samtidigt har konsumenter blivit alltmer beroende av tjänster vars affärsmodeller bygger på datainsamling, personanpassning och att hålla kvar användarna på plattformen så länge som möjligt. Personuppgifter har blivit en del av den digitala ekonomins mest värdefulla resurser. Information om människors beteenden, intressen, rörelsemönster och konsumtion kan samlas in, analyseras och i vissa fall säljas vidare för exempelvis riktad marknadsföring.

De omfattande regelverk som EU under de senaste åren har tagit fram, har stärkt konsumentskyddet och försökt begränsa de största plattformarnas makt genom att skapa tydligare spelregler på den digitala marknaden. Samtidigt har motreaktionerna varit starka. Från näringslivets håll har lagstiftningen kritiserats för att skapa ökade kostnader, administrativ börda och försämrade möjligheter till innovation. Lagstiftningen har också blivit en del av ett större geopolitiskt sammanhang då amerikanska techjättar och den amerikanska administrationen beskrivit EU:s reglering som ett angrepp mot dem.¹¹⁵

Samtidigt är det tydligt att problemen som EU:s lagstiftning försöker hantera inte är begränsade till Europa. Även i USA har frågor om beroendeframkallande algoritmer, barns säkerhet på nätet och teknikföretagens ansvar fått allt större uppmärksamhet. Amerikanska domstolar har prövat flera uppmärksammade mål mot stora plattformar, och konsumentorganisationer på båda sidor Atlanten driver på för ett starkare skydd i den digitala miljön. I mars 2026 stämde en 20-årig kvinna Meta och Youtube för att ha orsakat henne psykisk ohälsa på grund av beroendeframkallande design. Företagen dömdes att betala tre miljoner dollar i skadestånd. Meta har även dömts att betala 3,5 miljarder i skadestånd i ett fall som rör barns säkerhet. Domarna lär överklagas, men kanske är det just bötesbeloppen i USA som kan få branschen att agera snarare än EU?¹¹⁶

Parallellt med att EU fortsätter utveckla den digitala lagstiftningen genom nya initiativ som Digital Fairness Act går utvecklingen samtidigt i en annan riktning. EU-kommissionens olika omnibuspaket visar att unionen i allt större utsträckning prioriterar förenkling och minskad regelbörda för företag. Förslag om att skjuta upp delar av AI-förordningen eller försvaga vissa bestämmelser i GDPR illustrerar den konflikt som präglar EU:s digitala politik: hur långt ska unionen gå i arbetet med att skydda konsumenter om reglerna samtidigt anses hämma innovation och konkurrenskraft?

En förenkling av EU:s regelverk är dock inte svaret på EU:s konkurrensutmaningar. Många av de regler som diskuterats för avreglering eller undantag har tillkommit just för att marknaden visat sig inkapabel att själv hantera frågor om integritet, aggressiv marknadsföring och beroendeframkallande webbdesign. Om skyddet försvagas samtidigt som digitaliseringen och användningen av AI fortsätter att accelerera, kan obalansen mellan konsumenter och teknikföretag öka ytterligare.

Samtidigt väcker utvecklingen frågor om hur effektiva reglerna är ut ett konsumentperspektiv. Trots skärpta krav på samtycke och transparens möts användare dagligen av popup-fönster, cookie-banners och integritetsvillkor som få faktiskt läser. Det talas mycket om "consent fatigue", alltså då samtycken ges slentrianmässigt för att snabbt kunna fortsätta använda tjänsterna.

Något som är tydligt är att juridiken har svårt att hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen. Digitala tjänster, AI-system och nya affärsmodeller utvecklas i en rasande takt medan lagstiftning och rättstillämpning är långsamma processer. Detta gör att lagstiftningen blir reaktiv snarare än proaktiv. Det är svårt att förutse vilka risker framtida innovationer kan innebära för konsumenterna, och hur de bör regleras.

Det är dessutom fortfarande svårt att fullt ut bedöma vilken långsiktig påverkan den nya digitala lagstiftningen kommer att få på det digitala landskapet. Flera av lagarna är relativt nya och implementeringen pågår fortfarande i medlemsstaterna. Erfarenheterna av exempelvis DSA visar att både myndigheter och företag haft svårt att anpassa sig till de nya reglerna. Även om flera stora plattformar redan har ålagts betydande böter och blivit föremål för tillsyn, ser vi att processerna går långsamt och att efterlevnaden är bristfällig.

Många av de största teknikföretagen har av skatteskal valt att ha sina europeiska huvudkontor i Irland. Det innebär att ett stort antal tillsynsärenden som exempelvis efterlevnaden av GDPR koncentreras till irländska myndigheter, vilket lett till långa handläggningstider.¹¹⁷ För konsumenterna innebär det att det kan ta många år innan anmälningar prövas eller sanktioner beslutas. Stora teknikföretag kan i många fall därför fortsätta tillämpa affärsmodeller som kan vara olagliga utan att någonting händer, vilket riskerar att försvaga förtroendet för reglernas effektivitet och skapa ojämna konkurrensvillkor på marknaden.

Den digitala lagstiftningen är därför inte bara en fråga om tekniska regler och juridiska detaljer, det handlar främst om vilket digitalt samhälle vi vill ha – och vem som ska ha makten över det. Det återstår att se i vilken utsträckning EU:s digitala lagstiftning faktiskt kommer att förändra maktbalansen mellan konsumenterna och teknikföretag på längre sikt. För att regelverket ska få faktisk effekt krävs inte bara ambitiösa lagar på papper, utan aktiv och konsekvent tillsyn av befintliga reglering. Utan effektiv efterlevnad riskerar även välutformade regelverk att få begränsad praktisk betydelse. I detta sammanhang blir genomförande och efterlevnad en central förutsättning för att skyddet ska fungera i praktiken.

Samtidigt behövs det ett ytterligare stärkt konsumentskydd, till exempel genom initiativ som Digital Fairness Act, för att möta kvarstående problem på den digitala marknaden. Ett rättvist och fungerande digitalt samhälle bygger på att regler inte bara beslutas utan också efterlevs i praktiken, samt på en mer balanserad relation mellan konsumenterna och stora teknikföretag.

Mot denna bakgrund väcks frågan vad EU:s digitala politik i praktiken är på väg att utvecklas till. Sammantaget pekar flera av de senaste initiativen i riktning mot ökad avreglering och minskade regelkrav inom stora delar av det digitala området. Frågan är i vilken utsträckning detta är "rätt väg framåt", givet att många av de befintliga reglerna har införts just för att hantera strukturella obalanser på den digitala marknaden. Det är i skärningspunkten mellan stark lagstiftning, effektiv tillsyn och faktisk maktbalans som förutsättningarna avgörs för ett digitalt samhälle som inte bara är innovativt – utan också rättvist och skyddande för konsumenterna.

SLUTNOTER

- 1 Se exempelvis artikel 34 om riskbedömning och artikel 35 om riskbegränsning DSA.
- 2 Europaparlamentet och rådets beslut (EU) 2022/2481 av den 14 december 2022 om inrättande av policyprogrammet för det digitala decenniet 2030, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2022/2481/oj>, hämtad 2026-04-16.
- 3 Europeiska unionen, Vad gör EU-kommissionen, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_sv, hämtad 2026-03-23.
- 4 Europeiska unionen, Europeiska unionens råd, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/council-european-union_sv, hämtad 2026-03-23.
- 5 Europeiska unionen, Europaparlamentet, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_sv, hämtad 2026-03-23.
- 6 Europeiska unionen, kommissionens arbetsprogram för 2025, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2025_en?prefLang=sv, hämtad 2026-03-25.
- 7 Europeiska kommissionen, Better Regulation Guidelines SWD(2021) 305 final, s. 6-9. https://commission.europa.eu/document/download/d0bbd77f-bee5-4ee5-b5c4-6110c7605476_en?filename=swd2021_305_en.pdf&prefLang=sv, hämtad 2026-03-26.
- 8 Europeiska kommissionen, Hur stiftar EU sina lagar?, https://commission.europa.eu/law/law-making-process/adopting-eu-law_sv, hämtad 2026-03-24.
- 9 Europeiska kommissionen, Better Regulation Guidelines SWD(2021) 305 final, s. 9-10. https://commission.europa.eu/document/download/d0bbd77f-bee5-4ee5-b5c4-6110c7605476_en?filename=swd2021_305_en.pdf&prefLang=sv, hämtad 2026-03-24.
- 10 Europeiska kommissionen, Digital rättvisa - kontroll av om EU:s konsumenträtt är ändamålsenlig, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13413-Digital-rattvisa-kontroll-av-om-EUs-konsumentratt-ar-andamalsenlig_sv, hämtad 2026-03-20.
- 11 Commission staff working document Better Regulation Guidelines, SWD(2021) 305 final, https://commission.europa.eu/document/download/d0bbd77f-bee5-4ee5-b5c4-6110c7605476_en?filename=swd2021_305_en.pdf hämtad 2026-05-06.
- 12 Europeiska kommissionen, Impact assesment - https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/impact-assessments_sv, hämtad 2026-05-07.
- 13 Europeiska kommissionen, Bättre lagstiftning, https://commission.europa.eu/law/law-making-process/better-regulation_sv, hämtad 2026-05-07.
- 14 Integritetsskyddsmyndigheten, Vårt uppdrag, <https://www.imy.se/om-oss/vart-uppdrag/>, hämtad 2026-02-19.
- 15 SVT-nyheter, Detta har hänt: Facebook och Cambridge-Analytica, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/detta-har-hant-facebook-och-cambridge-analytica>, hämtad 2026-02-25.
- 16 Europakonventionen, https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_swe, hämtad 2026-04-27.; EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, <https://fra.europa.eu/en/eu-charter>, hämtad 2026-04-27.
- 17 Integritetsskyddsmyndigheten, Introduktion till Dataskyddsförordningen - syfte och tillämpningsområde, <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/introduktion-till-gdpr/syfte-och-tillampningar/>, hämtad 2026-02-20.
- 18 Dataskyddsförordningen, Artikel 17, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 19 Dataskyddsförordningen, Artikel 12, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 20 Dataskyddsförordningen, Artikel 15, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 21 Dataskyddsförordningen, Artikel 16, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 22 Dataskyddsförordningen, Artikel 18, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 23 Dataskyddsförordningen, Artikel 21, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 24 Dataskyddsförordningen, Artikel 20, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 25 Dataskyddsförordningen, Artikel 22, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 26 Dataskyddsförordningen, Artikel 82, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, hämtad 2026-02-28.
- 27 DLA Piper, GDPR fines and data breach survey 2026, s. 4, <https://inform-new.dlapiper.com/125/12377/uploads/dla-piper-gdpr-fines-and-data-breach-survey-2026.pdf> hämtad 2026-03-04.
- 28 European Data Protection Board (EDPB), 1,2 billion euro fine for Facebook as a result of EDPB binding decision, https://www.edpb.europa.eu/news/news/2023/12-billion-euro-fine-facebook-result-edpb-binding-decision_en, hämtad 2026-03-09.
- 29 Reuters, Win for Amazon as Luxembourg court scraps record \$854 million privacy fine, <https://www.reuters.com/legal/government/win-amazon-luxembourg-court-scraps-record-854-million-privacy-fine-2026-03-13/>, hämtad 2026-05-01.
- 30 European Data Protection Board (EDPB), Irish Supervisory Authority fines TikTok €530 million and orders corrective measures following Inquiry into transfers of EEA User Data to China, https://www.edpb.europa.eu/news/news/2025/irish-supervisory-authority-fines-tiktok-eu530-million-and-orders-corrective_en, hämtad 2026-03-18.
- 31 Integritetsskyddsmyndigheten, IMY granskar ytterligare två söktjänster med utgivningsbevis, <https://www.imy.se/nyheter/imy-granskar-ytterligare-tva-soktjanster-med-utgivningsbevis/> hämtad 2026-05-06.

- 32 Högsta domstolen, Mål: Å 3457-24, <https://www.domstol.se/hogsta-domstolen/nyheter/2025/02/eus-dataskyddsförordning-kan-fa-betydel-se-for-om-det-rader-sekretess-for-personuppgifter-i-brottmalsdomar-aven-pa-det-grundlagsskyddade-området/> hämtad 2026-05-06.
- 33 Mål C-199/24 ND mot Legal Nwsdk Sweden AB, tidgare Garrapatica AB, <https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2024/C-0199-24-00000000RP-01-P-01/CONCL/304003-SV-1-html>. Hämtad 2026-05-06.
- 34 Internetstiftelsen, Stora risker när algoritmerna tar besluten, <https://internetstiftelsen.se/nyheter/stora-risker-nar-algoritmerna-tar-besluten>, hämtad 2026-05-27.
- 35 The European Consumer Organisation (BEUC), Automated decision making and artificial intelligence – a consumer perspective, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/beuc-x-2018-058_automated_decision_making_and_artificial_intelligence.pdf hämtad 2026-05-27.
- 36 SvT Nyheter, Datafel kan ha skapat tiotusentals felaktiga beslut hos Arbetsförmedlingen, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svt-avslor-jar-stort-datafel-hos-arbetsformedlingen-tusentals-kan-ha-forlorat-ersattning>, hämtad 2026-05-27.
- 37 The European Consumer Organisation (BEUC), Automated decision making and artificial intelligence – a consumer perspective, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/beuc-x-2018-058_automated_decision_making_and_artificial_intelligence.pdf hämtad 2026-05-27.
- 38 Förordningen om digitala marknader (DMA), Förordning (EU) (2022/1925), <https://www.europarl.europa.eu/topics/sv/article/20211209STO19124/nya-regler-om-digitala-marknader-och-digitala-tjanster>, hämtad 2026-03-19.
- 39 Dagens Industri, Spotifys svar; EU visar att Apples beteende är olagligt”, <https://www.di.se/digital/spotify-svar-eu-visar-att-apples-beteende-ar-olagligt/>, hämtad 2026-03-15.
- 40 Europeiska kommissionen, About the Digital Markets Act, https://digital-markets-act.ec.europa.eu/about-dma_en, hämtad 2026-03-28.
- 41 Europeiska kommissionen, Gatekeepers Portal, https://digital-markets-act.ec.europa.eu/gatekeepers-portal_en, hämtad 2026-03-28.
- 42 Vinge, Kommissionen listar sex företag som grindvakter under DMA, <https://www.vinge.se/nyheter/kommissionen-listar-sex-foretag-som-grindvakter-under-dma/>, hämtad 2026-03-19.
- 43 The European Consumer Organisation (BEUC), First Bloom: Increased consumer choice after eighteen months of the DMA, s. 5- 7, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-X-2025101_Increased_consumer_choice_after_eighteen_months_of_the_DMA.pdf, hämtad 2026-04-24.
- 44 Europeiska kommissionen, Interoperability, https://digital-markets-act.ec.europa.eu/developer-portal/interoperability_en, hämtad 2026-05-01.
- 45 The European Consumer Organisation (BEUC), Your choice by default thanks to the DMA, s. 1-2. https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-X-2026-013_Your_Choice_by_Default_thanks_to_the_DMA.pdf, hämtad 2026-03-21.
- 46 The European Consumer Organisation (BEUC), First Bloom: Increased consumer choice after eighteen months of the DMA, s. 9, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-X-2025-101_Increased_consumer_choice_after_eighteen_months_of_the_DMA.pdf, hämtad 2026-04-24.
- 47 Europeiska kommissionen, Commission finds Apple and Meta in breach of the Digital Markets Act, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1085, hämtad 2026-03-09.
- 48 The European Consumer Organisation (BEUC), Users still stuck in the mud: An analysis of Meta’s 2026 changes to its consent-for-ads mechanism against EU-law, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-X-2026-021_Analysis_of_Meta_2026_changes_to_its_consent-for-ads_mechanism_against_EU_law.pdf, hämtad 2026-05-01.
- 49 Förordningen om digitala tjänster (DSA, Förordning (EU) (2022/2065), <https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/summary/digital-services-act.html>, hämtad 2026-03-19.
- 50 E-handelsdirektivet, Direktiv (2000/31/EG), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0031>, hämtad 2026-05-01.
- 51 Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a Single Market For Digital Services (Digital Services Act) and amending Directive 2000/31/EC, <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/en/TXT/?uri=COM%3A2020%3A825%3AFIN>, hämtad 2026-04-25.
- 52 Regeringskansliet, Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lag-radsremiss/2024/05/kompletterande-bestammelser-till-eus-forordning-om-digitala-tjanster/>, hämtad 2026-05-02.
- 53 DSA, Artikel 19, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>, hämtad 2026-05-02.
- 54 DSA, Artikel 8, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>, hämtad 2026-05-02.
- 55 DSA, Artikel 16 och 34 , <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>, hämtad 2026-05-02.; Europeiska kommissionen, Rättsakten om digitala tjänster, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/digital-services-act#ecl-inpage-what-does-the-dsa-do-for-citizens?>, hämtad 2026-05-02.
- 56 PTS, Klagomål digitala tjänster, <https://dsa.pts.se/>, hämtad 2026-04-03.
- 57 Internetstiftelsen: Internetkunskap. Så används riktad annonsering mot dig i flödet, <https://internetkunskap.se/artiklar/integritet/sa-anvands-riktad-annonsering-mot-dig-i-flodet/>, hämtad 2026-04-05.
- 58 DSA, Artikel 26, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>, hämtad 2026-04-05.
- 59 Europeiska parlamentet, Regulating dark patterns in the EU: Towards digital fairness (PE 767.191), [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2025/767191/EPRS_ATA\(2025\)767191_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2025/767191/EPRS_ATA(2025)767191_EN.pdf), hämtad 2026-04-05.
- 60 DSA, Artikel 25, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>, hämtad 2026-04-05.
- 61 DSA, Artikel 28, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>, hämtad 2026-04-05.

- 62 Europeiska kommissionen, Vad innebär förordningen om digitala tjänster (Digital Services Act)?- Åtgärder för att skydda barn och ungdomar på nätet, <https://op.europa.eu/da/publication-detail/-/publication/f3556a65-88ea-11ee-99ba-01aa75ed71a1/language-sv>, doi:10.2759/54049, hämtad 2026-04-05.
- 63 Europeiska kommissionen, Kommissionen offentliggör riktlinjer för skydd av minderåriga, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/library/commission-publishes-guidelines-protection-minors>, hämtad 2026-04-05
- 64 PTS, Klagomål digitala tjänster, <https://dsa.pts.se/>, hämtad 2026-04-05.
- 65 DSA, Artikel 30, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>, hämtad 2026-04-05.
- 66 EU kommissionen, Rättsakten om digitala tjänsters inverkan på digitala plattformar, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/dsa-impact-platforms>, hämtad 2026-04-18.
- 67 EU kommissionen, Rättsakten om digitala tjänsters inverkan på digitala plattformar, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/dsa-impact-platforms>, hämtad 2026-04-18.
- 68 EU kommissionen, Rättsakten om digitala tjänsters inverkan på digitala plattformar, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/dsa-impact-platforms>, hämtad 2026-04-18.
- 69 Europeiska kommissionen, Commission fines X €120 million under the Digital Services Act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-fines-x-eu120-million-under-digital-services-act>, hämtad 2026-04-18.
- 70 Europeiska kommissionen, EU-kommissionen utreder Grok- Varför?, https://sweden.representation.ec.europa.eu/news/eu-kommissionen-utreder-grok-varfor-2026-01-30_sv, hämtad 2026-04-18.
- 71 Europeiska kommissionen, Kommissionen utreder TikTok. Tjänster bedöms vara beroendeframkallande och farliga för användarna, https://sweden.representation.ec.europa.eu/news/kommissionen-utreder-tiktok-tjanster-bedoms-vara-beroendeframkallande-och-farliga-anvandar-na-2026-02-09_sv, hämtad 2026-04-18.
- 72 Europeiska kommissionen, Kommissionen inleder utredning av Shein inom ramen för rättsakten om digitala tjänster, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/news/commission-launches-investigation-shein-under-digital-services-act>, hämtad 2026-04-18.
- 73 Europeiska kommissionen, infringement procedure, https://commission.europa.eu/law/application-eu-law/implementing-eu-law/infringement-procedure_en, hämtad 2026-05-06.
- 74 Europeiska kommissionen, Commission preliminary finds Meta in breach of DSA for failing to prevent minors under 13 from using Instagram and Facebook, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_920, hämtad 2026-05-09.
- 75 Regeringskansliet, Anpassningar till AI-förordningen, <https://regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/10/sou-2025101/>, hämtad 2026-04-20.
- 76 Zuiderveen Borgesius, F., "Discrimination, artificial intelligence, and algorithmic decision-making", 2018, s. 8.
- 77 Datatilsynet, "Artificial intelligence and privacy", 2018, s. 7.
- 78 ICO, "What is automated individual decision-making and profiling?".
- 79 Internetstiftelsen: Internetkunskap, Generativ AI, <https://internetkunskap.se/artiklar/ordlista/generativ-ai/>, hämtad 2026-04-20.
- 80 Stefan Larsson, "Sju nyanser av transparens", i Plattformssamhället, red. Jonas Andersson Schwarz och Stefan Larsson, 2019, s. 25.
- 81 Bird&Bird, European Union Artificial Intelligence Act: a guide, s. 11-14, <https://www.twobirds.com/-/media/new-website-content/pdfs/capabilities/artificial-intelligence/european-union-artificial-intelligence-act-guide.pdf>, hämtad 2026-04-20.
- 82 Europeiska kommissionen, AI-Act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>, hämtad 2026-04-20.; Artikel 51-56 AI-förordningen.
- 83 Europeiska kommissionen, AI Act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>, hämtad 2026-05-06.
- 84 Europeiska kommissionen, AI Act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai> hämtad 2026-05-06.
- 85 Europeiska kommissionen, AI act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai> hämtad 2026-05-06.
- 86 Europeiska kommissionen, AI Act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai> hämtad 2026-05-06.
- 87 Europeiska kommissionen, AI Act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai> 2026-05-06.
- 88 Anpassningar till AI-förordningen, SOU 2025:101, <https://regeringen.se/contentassets/759c2d42b55843c587bfbc93540f4daa/anpassningar-till-ai-forordningen-sou-2025101.pdf>, s. 29, hämtad 2026-05-04.
- 89 Svenskt Näringsliv, AI-förordningen - en introduktion och en guide, Augusti 2024, https://www.svensktnaringsliv.se/mikrosajter/skolforum/a2g93n_240823_ai_webbpdf_1218925.html/240823_Ai_Webb.pdf hämtad 2026-05-06.
- 90 Svenskt Näringsliv, AI-förordningen - en introduktion och en guide, Augusti 2024, https://www.svensktnaringsliv.se/mikrosajter/skolforum/a2g93n_240823_ai_webbpdf_1218925.html/240823_Ai_Webb.pdf hämtad 2026-05-06.
- 91 Europeiska kommissionen, The commission publishes guidelines on AI system definition to facilitate the first AI Act's rules on applications, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-guidelines-ai-system-definition-facilitate-first-ai-acts-rules-application>, hämtad 2026-05-20.; Europeiska kommissionen, Commission publishes the Guidelines on prohibited AI practices, as defined by the AI Act, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-guidelines-prohibited-artificial-intelligence-ai-practices-defined-ai-act>, hämtad 2026-05-20.
- 92 Europeiska kommissionen, Supporting the implementation of the AI Act with clear guidelines, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/supporting-implementation-ai-act-clear-guidelines>, hämtad 2026-05-06.

- 93 Vägledning om tolkningen och tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder, sidan 98, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:52021XC1229\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:52021XC1229(05))
- 94 Vägledning om tolkningen och tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder, sida 98-99, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:52021XC1229\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:52021XC1229(05)).
- 95 Vägledning om tolkningen och tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:52021XC1229\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:52021XC1229(05)).
- 96 Commission, Commission Staff Working Document Fitness Check on EU consumer law on digital fairness, p. 86, https://commission.europa.eu/document/707d7404-78e5-4aef-acfa-82b4cf639f55_en, hämtad 2026-05-07.
- 97 Se kommissionens arbetsprogram för 2026, Annex I, s. 5, https://commission.europa.eu/document/download/05d3777d-5d73-456d-bf56-38caa77d53c8_en?filename=2025-CWP_0.pdf, hämtad 2026-05-07.
- 98 Europeiska kommissionen, Review of EU consumer law, https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/review-eu-consumer-law_en, hämtad 2026-05-07.
- 99 Europeiska parlamentet, Children should be at least 16 to access social media, say MEPs, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251120IPR31496/children-should-be-at-least-16-to-access-social-media-say-meps>, hämtad 2026-05-07.
- 100 Europeiska kommissionen, Commission holds first meeting of special panel on child safety online, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_540, hämtad 2026-05-07.
- 101 Se gemensam app här: Europeiska kommissionen, Statement by President von der Leyen with executive vice-President Virkkunen on the digital age verification app, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_26_817, hämtad 2026-05-15.; Se rekommendationer här; Europeiska kommissionen, Commission sets out a common approach for EU-wide age verification, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-sets-out-common-approach-eu-wide-age-verification-technologies>, hämtad 2026-05-07.
- 102 Edward Komeda, The EU's age verification app was hacked in two minutes, <https://proton.me/blog/eu-age-verification-app-hacked>, hämtad 2026-06-07.
- 103 Regeringskansliet, Omnibus VII regelförenklingar på det digitala området, sida 3, <https://www.regeringen.se/contentassets/3112b3e2b-f9c4a1d94399dafbec524b6/omnibus-vii-regelforenklingar-pa-det-digitala-området-202526fpm45.pdf>, hämtad 2026-05-15.
- 104 Europeiska kommissionen, Digital omnibus regulation proposal, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-omnibus-regulation-proposal>, hämtad 2026-05-07.
- 105 BEUC, EU's plan to simplify digital laws to benefit mainly large companies at the expense of consumers, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-PR-2025-036_Digital_omnibus_proposal.pdf, hämtad 2026-05-07.
- 106 COM(2025) 836 Celexnummer 52025PC0836, Proposal for a regulation of the European Parliament and the Council amending Regulations (EU) 2024/1689 and (EU) 2018/1139 as regards the simplification of the implementation of harmonised rules on artificial intelligence (Digital Omnibus on AI), [https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2025/0836/COM_COM\(2025\)0836_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2025/0836/COM_COM(2025)0836_EN.pdf), hämtad 2026-05-07.
- 107 BEUC, Omnibus risks creating dangerous regulatory loopholes and weakening consumer protection, <https://www.beuc.eu/press-releases/ai-omnibus-risks-creating-dangerous-regulatory-loopholes-and-weakening-consumer>, hämtad 2026-05-11.
- 108 BEUC, Open Joint Letter on the Digital Omnibus on AI Preserving the Scope and Integrity of the AI Act, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/BEUC-X-2026-029_Open_Joint_Letter_on_the_Digital_Omnibus_on_AI.pdf, hämtad 2026-06-07.
- 109 BEUC, AI Omnibus risks creating dangerous regulatory loopholes and weakening consumer protection, <https://www.beuc.eu/press-releases/ai-omnibus-risks-creating-dangerous-regulatory-loopholes-and-weakening-consumer>, hämtad 2026-06-08.
- 110 COM(2025) 837 Celexnummer 52025PC0837 Proposal for a regulation of the European Parliament and the Council amending Regulations (EU) 2016/679, (EU) 2018/1724, (EU) 2018/1725, (EU) 2023/2854 and Directives 2002/58/EC, (EU) 2022/2555 and (EU) 2022/2557 as regards the simplification of the digital legislative framework, and repealing Regulations (EU) 2018/1807, (EU) 2019/1150, (EU) 2022/868, and Directive (EU) 2019/1024 (Digital Omnibus), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:52025PC0837>, hämtad 2026-05-11.
- 111 Europeiska kommissionen, Digital omnibus regulation proposal, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-omnibus-regulation-proposal>, hämtad 2026-05-11.
- 112 Corporate Europe Observatory, Article by article- how big tech shaped the EU's roll-back of digital rights, <https://corporateeurope.org/en/2026/01/article-article-how-big-tech-shaped-eus-roll-back-digital-rights>, hämtad 2026-06-07.
- 113 BEUC, Position paper: Protecting EU data and privacy rights in the digital omnibus, <https://www.beuc.eu/position-paper/protecting-eu-data-and-privacy-rights-digital-omnibus>, hämtad 2026-05-11.
- 114 BEUC, Position paper: Protecting EU data and privacy rights in the digital omnibus, <https://www.beuc.eu/position-paper/protecting-eu-data-and-privacy-rights-digital-omnibus>, hämtad 2026-05-11.
- 115 Steps, Trump Vs. EU tech regulation: High stakes, no easy way out, <https://sieps.se/publikationer/2025/trump-vs-eu-tech-regulation-high-stakes-no-easy-way-out/>, hämtad 2026-05-11.
- 116 SvT Nyheter, Domstol: Meta och Youtube skyldiga till att orsaka psykisk ohälsa, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/domstol-meta-och-youtube-skylldiga-till-att-orsaka-psykisk-ohalsa>, hämtad 2026-05-11.
- 117 Di digital, Helvändning gjorde Irland till skatteparadis – techjättarna frodas på den gröna ön, <https://www.di.se/digital/helvandning-gjorde-irland-till-skatteparadis-techjattarna-frodas-pa-den-grona-on/>, hämtad 2026-06-07.

Sveriges Konsumenter är en oberoende ideell organisation som arbetar för ökad konsumentmakt. Vi verkar för alla konsumenters självklara rätt till skydd, inflytande och möjlighet att göra medvetna och hållbara val. Organisationen arbetar brett med konsumentfrågor, men lägger också särskilt fokus vid frågor som rör livsmedel, banktjänster, tillgänglighet, integritet på nätet och hållbar konsumtion. Bakom vår organisation står 23 medlemsorganisationer.

Vi driver frågor både nationellt, inom EU och internationellt och representerar konsumentperspektivet i ett 30-tal forum. Däribland genom aktivt medlemskap i den europeiska konsumentorganisationen BEUC, i Consumers International och standardiseringsorganet ANEC.

Sveriges Konsumenter erbjuder även rådgivande konsumentvägledning på uppdrag av kommuner.

Postadress: Box 38001, 100 64 Stockholm
Besöksadress: Hammarbybacken 27
info@sverigeskonsumenter.se
www.sverigeskonsumenter.se